

LIETUVOS KONSTITUCIJOS PROJEKTAS

Antanas Dundzila

Esame gavę 1992-V-1 d. LIETUVOS RYTO laidoje atspausdintą Lietuvos Respublikos Konstitucijos projektą. Jį parengė Aukščiausiosios Tarybos (AT) Laikinoji komisija Konstitucijos projektui rengti, o AT IV – 21 d. nutarimu jis paskelbtas visuomenei svarstyti. Projektas visiems, visur gyvenantiems lietuviams yra svarbus. Komentarai galima siųsti AT Konstitucijos rengimo komisijai, Gedimino pr. 53, 2026 Vilnius.

Žinome, kad buvo parengti ar bent rengiami net keturi projektai. Šis projektas laikytinas ypač svarbiu, nes jį skelbia AT. Galimas dalykas, kad šio projekto variantas taps Lietuvos Respublikos Konstitucija. Principiniai tai džiugus reiškinys, nes Lietuvai naujos konstitucijos labai reikia.

Projektas yra ilgokas – keturi puslapiai smulkaus teksto. DIRVOJE tai išeitų 8 – 10 puslapių, taigi tikėtis

šią Konstituciją, ir 12 skirsnių (skirsnis – jau konstitucinis terminas). Štai jie: Lietuvos Valstybė, Žmogaus ir piliečio teisės ir laisvės, Visuomenė ir Valstybė, Seimas, Respublikos Prezidentas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Teismas, Konstitucinis Teismas, Vietos savivalda, Finansai ir Valstybės biudžetas, Užsienio politika ir Valstybės gynimas, Konstitucijos keitimai.

ŠTAI, REIKŠMINGESNI BRUOŽAI:

Lietuva yra nepriklausoma demokratinė Respublika. Suverenitetas Lietuvoje priklauso Lietuvos tautai. Lietuvos tautą sudaro Lietuvos piliečiai, t.y. lietuviai, Lietuvos teritorijoje nuo seno nuolat gyvenančių kitų tautybių žmonės, taip pat kiti asmenys, pagal įstatymą įsigiję Lietuvos Respublikos pilietybę. Lietuvos pilietybė igyjama gimimu, atstatymu ar kitais įstatymų

Vilties Draugijos suvažiavimui pirmininkavęs Dr. Leonas Kriaučeliūnas, nominacijos reikalus tvarkęs Vaclovas Mažeika ir sekretoriavusi Matilda Marcinkienė.

šeima, tėvų pareiga yra išlaikyti ir auklėti nepilnamečius vaikus o vaikų – gerbti tėvus, globoti juos senatvėje ir saugoti jų palikimą. Motinoms, kurios namuose augina ir auklėja du ar daugiau vaikų – įstatymų tvarka atlyginama. Iki 16 metų amžiaus asmenims mokslas yra privalomas ir nemokamas. Net aukštoje mokykloje už mokslą nemokama, išsky-

rus įstatymo pramatytus atvejus. Pripažįstamos "tradicinės" bažnyčios, jokia religija negali būti valstybinė.

Seimo sudėtis – 140 "deputatų", renkamų ketveriems metams ir atnaujinamų kas dveji metai. Išrinktas deputatas prisiekia arba iškilmingai pasižada būti ištikimas Lietuvos Respublikai. Seimo deputatas gali būti skiriamas tik Ministru

Pirmininku arba ministru. Toliau kalbama apie Seimo kompetenciją. Tarp kitų pareigų, Seimo žinioje yra valstybės kontrolierius.

Prezidentas su Vyriausybe įgyvendina vykdomąją valdžią. Prezidentas renkamas ketveriems metams ir negali būti prezidentu daugiau kaip dvi kadencijas iš eilės. Kandidatai privalo turėti bent 35 metus amžiaus, būti Lietuvos piliečiai pagal kilmę, Lietuvoje išgyvenusieji ne mažiau kaip 10 paskutiniųjų metų. Viceprezidento institucijos projektas neįprastai. Nebaigus savo kadencijos Prezidentui,

(Nukelta į 12 psl.)

Tautinės Sąjungos suvažiavimą atidariusi ir prezidiumą sukvietusi vicepirmininkė Rūta Sakienė.

JAV bei Lietuvos himnus giedant stovi Ambasadorius Anicetas Simutis, Vilties Draugijos pirmininkas Dr. Vytautas Maurutis, Dirvos redaktorius Balys Gaidžiūnas ir Neo Lithuania korporacijos pirmininkė Vida Jonušienė.

ištiso projekto teksto DIRVOS savaitraštyje nėra realu. Mūsų sąlygomis būtų sunku skaitytojams pateikti net kompetetingai paruoštą projekto santrauką. Tad čia ribosimės projekto turinio apsakojimu bei keliais komentarais. Labai nesigilinant (bet tuo pačiu laiku nebandant žiūrėti kokia nors televizijos programą), projektą perskaityti trunka apie valandą. Tačiau kas prie pilno teksto gali prieiti, tas neapsigaus: tai įdomi medžiaga, lengvai nukonkuruoja janti televiziją.

Projektas susideda iš iškilmingo įvado, skelbiančio

nustatytais pagrindais. Valstybės kalba – Lietuvių kalba. Herbas yra vytis. Valstybinė vėliava yra tautinė vėliava, geltona, žalia ir raudona. Himnas – Kudirkos "Tautiška giesmė". Sostinė – Vilnius.

Seka ilgas, 35 straipsnių skirsnis apie teises ir laisves. Visuomenės ir Valstybės skirsnis, 36 – 55 str. išdėsto nuosavybės reikalą. Čia taip pat skelbiama, kad sveikata yra "nacionalinis turtas", kad "piliečiai turi teisę į nemokamą gydytojo pagalbą valstybinėse medicinos įstaigose". Visuomenės pagrindu pripažįstama

Girdėta iš Vilniaus

Balys Gaidžiūnas

• PRANCŪZIJOS DIENOS LIETUVOJE JAU PRAEITYJE. Jos bus ilgai atmintinos ir mums visiems – Prancūzija jas surengė dideliu dėmesiu Lietuvai ir didele svarba, pagal Prancūzijos diplomatinį mastą, kad iš viso pasaulio kampų žvilgteltų į prisikėlusią Lietuvą.

Dabar jau žinoma kas dalyvavo toje Prancūzijos Prezidento F. Mitterando palydoje. Joje buvo ministrai: užsienio reikalų Roland Dumas, pramonės ir užsienio prekybos – Dominique Strauss – Kahn ir kiti. Palydoje buvo apie 50 Prancūzijos žurnalistų.

Prezidento žmona Danielle Mitterand dalyvavo beveik visuose vizito renginiuose. Su Gražina Landsbergiene apsilankė Lietuvos Konservatorijoje, susitiko su dėstytojais ir studentais.

• KAZIMIERAS MOTIEKA, LIETUVOS AUKŠČIAUSIOS TARYBOS VICEPIRMININKAS, susirūpinęs tebesitęsiančia krize tarp Aukščiausios Tarybos atstovų ir min. pirmininko Gedimino Vagnoriaus, pakaltino Tarybos pirmininką Vytautą Landsbergį, kad jis nusišalina nuo tokių klausimų greito gėsinimo, kurie labai svarbūs. Tų svarbių klausimų tarpe kaip tik ir buvo suminėti referendumai, ministerių atsistatydinimai, Lietuvos Banko reikalai ir pagaliau paties G. Vagnoriaus įteiktas atsistatidinimo pareiškimas.

Gegužės 20 d. Vytaut. Landsbergis tuos kaltinimus paneigė, bet kaip Vilniuje buvo komentuota, neįtikinimo. Sakoma, kad toje krizėje turės būti aukų, bet kas aukos ženklų bus paženklinimas, greičiausia paaiškės tik praėjus pirmam memorandumo balsavimui.

• LAISVOSIOS EUROPOS RADIO PRANEŠIMU GEKUŽĖS 18 D. VILNIUJE BUVO SUIMTAS ALGIS Klimaitis įtartas aktyviu bendradarbiavimu su Sovietų Sąjunga. Prieš kiek laiko jis yra buvęs VLIKo ir Pabaltiečių Sąjungos reikalų vedėjas Strasbūre prie Europos parlamento. 1988 m. jis buvo iš tų pareigų atleistas.

Per Vilniaus radiją gegužės 20 d. apie jo suėmimą buvo pasakyta, kad tardymas bus sunkus, nes jo ryšiai eina ir per kai kuriuos Aukščiausios Tarybos narius. A. Klimaitis jam mestus kaltinimus paneigė.

• PAGALIAU, PO ILGO TYRINĖJIMO IR ŽINIŲ RINKIMO KAZIMIEROS PRUNSKIENĖS REIKALUS, liečiančius bendradarbiavimą su KGB, Balys Gajauskas perdavė parlamento komisijai ir pareiškė, kad surinktos medžiagos užteks nustatyti jos darbą.

• ĮVAIRIOSE LIETUVOS VIETOSE, YPAČ KAUNE IR VILNIUJE, buvo prisiminta Kalantos susideginimo 20 metų sukaktis. Jo kraujo auka laikui bėgant darosi vis ryškesnė ir didesnė. Todėl ir minėjimai buvo nusitęsę per visą Lietuvą.

• LIETUVOS LAISVĖS SARGYBINIAI – MŪSŲ KARIAI RŪPESTINGAI STEBI Į LIETUVĄ ATVEŽANČIUS SOVIETINIUS KARIUS ir nieko iš Lietuvos neišvežančius. Šią savaitę buvo sulaikyti 22 kariai, kurie tik buvo mobilizuoti karienei tarnybai ir atvežti į Lietuvą. Vien į Kazlų Rudą tokių karių jau atvežta virš 600.

Gegužės 21 d. min. pirm. G. Vagnorius išsiuntė protesto raštus generolams Šafošnikovui ir Mironovui kaip atsakingiems už karių siuntimą į Lietuvą ir priminė juos atsiimti atgal.

Visos trys Baltijos valstybės paragino savo ambasadorius prie Jungtinių Tautų padaryti viską, kad rusai kariai liautųsi savivaliavę.

Dėl tokių įvykių buvo protestuota, bet kol kas nesulaukta atsakymo.

Prie Tautinės Sąjungos registracijos stalo Aldona Česnaitė ir talkininkės registruoja atvykusius atstovus.

TAUTININKŲ ORGANIZAVIMASIS LIETUVOJE IKI I-OJO PASAULINIO KARO

Gediminas Varvuolis

Pagrindiniu tikslu visose tautininkų organizacijose XX a. pradžioje buvo "tautos vienybės" idėja. Ja remiantis buvo formuojami programiniai uždaviniai bei praktinė veikla, atsižvelgiant į atitinkamas politines aplinkybes.

Šios idėjos gimimas susijęs su viena iš svarbiausių XIX a. pabaigos XX a. pradžios visuomeninių politinių lietuvių tautinio judėjimo kryptų susiformavusių pozityvizmo įtakoje. Jį puoselėjo "Aušra", "Varpas", Lietuvių Demokratų Partija. Liberalūs "Aušros" ir "Varpo" demokratai tautos vienybimuisi akstiną matė polonizacijos, rusifikacijos pavojuje, bei siekime formuoti moderniąją lietuvių kultūrą.

XX a. pradžioje, prasiūdę lietuvių visuomenės politinei diferenciacijai, ir,

atsiradus keletui, vienokiu ar kitokiu būdu susiformavusių politinių junginių, daliai visuomeninį darbą dirbusių žmonių "tautinės vienybės" šūkis liko prioritetinis. Jų manymu, prielaidos iš šio šūkio išplaukiančių tikslų įgyvendinimui išliko tos pačios: tai ir tebesitęsianti tautinė priespauda, dvarininkinė žemėvalda, tolesnis polonizacijos pavojus (ypatingai rytiniame etnografinės Lietuvos regione), galų gale naujai iškilęs Lietuvos autonomijos siekis.

Pirmasis ryškesnis bandymas tokių politinių–visuomeninių pažiūrų žmonėms organizuoti, buvo jų susitelkimas "Vilniaus Žinių" dienraščio redakcijoje 1905 metų pradžioje.

"Vilniaus Žinios" buvo vienintelis legalus caro valdžios cenzūruojamas lietuvių laikraštis Vilniuje. Tai apsprendė jo nuosaikumą politinių, socialinių problemų atžvilgiu. Laikraštis akcentavo kultūrinę – šviečiamąją veiklą, tautinės savimonės ugdymą.

Ilgainiui ši "Vilniaus Žinių" grupė (sutelkusi nemažą intelektualinį potencialą, turėjusi turingą mecenatą P. Vileišį, taip pat "tautos ideologą" J. Basanavičių) 1905 metų pabaigoje įgavo konkretnę organizacinę formą – tapo apibrėžtu politiniu vienetu – tautine lietuvių demokratų partija.

TLDP kūrėsi vieno iš žymiausių lietuvių atgimimo istorijos įvykių, Didžiojo Vilniaus Seimo parengiamojo darbo periodu. Dauguma istorikų pripažįsta šiai "Vilniaus Žinių" grupei iniciatoriaus ir pagrindinio organizatoriaus vaidmenį ruošiant minėtą akciją.

Pasibaigus Didžiajam Vilniaus Seimui ir radikaliai pasikeitus politinei situacijai Lietuvoje, keičiasi ir tautinių demokratų taktika. 1905 m. pabaigoje – 1906 m. pradžioje pastebimas jų posūkis į politinę veiklą. Jie, apsiforminę politine partija, dalyvauja konkrečiose politinėse akcijose – rinkimuose į I-ąją valstybės Dūmą Kauno gubernijoje, siekia prisidėti prie Vilniaus Seimo nutarimų įgyvendinimo. Tačiau tautinės lietuvių demokratų partijos programa, sudaryta "tautinės vienybės" idėjų bazėje, dauguma savo postulatų išlieka kultūrinės šviečiamosios veiklos tęsinys. 1906-1907 m., pralaimėjus revoliucijai Rusijoje, o taip pat nuslūgus neramumams lietuviškose gubernijose, carizmas perėjo į atviros reakcijos pozicijas.

Būtent, šituo momentu įvyksta naujas tautininkų transformavimasis į kokybiškai kitą organizacinę formą.

Trumpas tautinių demokratų lyderių praktinis patyrimas bei politinių aplinkybių kitimas, leido jiems įsitikinti, kad iš "tautinės vienybės" šūkio išplaukiančių tikslų įgyvendinimo partinės veiklos forma negarantuojama.

Lietuvių tautai toliau diferencijuojantis, kuriantis naujoms partijoms, susivienijimams, sąjungoms, partijai rėmai jau nebesudarė galimybės reikšti visos tautos interesus. Be to, kylančios reakcijos sąlygomis, viltis, kad partija (organizavusi Didįjį Vilniaus Seimą) būtų legalizuota, tapo nereali.

Šios ir kitos prielaidos sudarė sąlygas atsirasti "Vilčiai", sutelkusiai apie save naują lietuvių politinę srovę – "viltininkus" arba "vidureivius". Naujo laikraščio šaknys slypėjo dar "Vilniaus" (Nukelta į 4 psl.)

Tautinės Sąjungos suvažiavime vykdant svarstybas – Lietuvos ir išeivijos lietuvių santykiai – kalba Ambasadorius A. Simutis, šalia svarstybų vadovas J. Jurkūnas, konsulas V. Čekanauskas, R. Smetona ir už jų seimo sekretoriatas.

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVATEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: BALYS GAIDŽIUNAS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cts./s.
Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų
Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę
• Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

RŪPIMAI REIKALAI LIETUVOJE

Antanas Dundzila

Šį kartą žvelgsime į kelį temų kurios mus pasiekė iš Lietuvos. Pirmiausia apie aukščiausioje Taryboje įneštą įstatymo projektą "Dėl deputatų atšaukimo tvarkos".

Jį kovo mėnesį parengė politinių kalinių ir tremtinių veikėjo Povilo Varanausko vadovaujama grupė. Iš projekto teksto yra aišku, kad panašus projektas buvo siūlytas ir 1990 m.

Siūloma, kad nepateisinę rinkėjų pasitikėjimo deputatas galėtų būti atšauktas įstatymo nustatyta tvarka. Deputatų atšaukimo pagrindai gali būti trys: savanau-diška veikla ir žala valstybės bei piliečių interesams, nedalyvavimas AT darbe, elgesys rinkiminėje programoje ar Lietuvos nepriklausomybės stiprinime.

Atšaukimo iniciatyvos teisė pramatomą politinėms partijoms ir visuomenės organizacijoms, rinkiminės apygardos rinkėjams, AT-ai. Atšaukimas vykdomas per atitinkamą rinkiminę komisiją, kuri, gavusi reikiamus dokumentus, deputato apygardoje gali organizuoti balsavimą.

Deputatas, dėl kurio balsuojama, laikomas atšauktu, jeigu balsavime dalyvavo nemažiau pusė turinčių teisę dalyvauti rinkėjų ir už atšaukimą balsavo nemažiau kaip pusė rinkėjų, dalyvavusių balsavime. Šis įstatymas būtų taikomas visų lygių deputatams, išskyrus AT ir atitinkamų tarybų pirmininkus, jo pavaduotojus bei sekretorius, jiems einant savo pareigas.

[domu, kad atšaukimo siūlymą numatoma leisti ne anksčiau, kaip po vienerių metų nuo kadencijos pradžios ir ne vėliau kaip vieneri metai iki kadencijos pabaigos.

Spėju, kad šį projektą motyvuoja keli reiškiniai. Po JAV keliaujantieji deputatai yra rodę savo vizitines

korteleles, kurių vienoj pusėj yra išdidžiai atspausdintos AT deputato pareigos, o kitoje – grynai komerciniai to asmens interesai. Toks neįėjutumas ar tiesiog išūlumas mus čia stebina. Aišku, yra visokio plauko ir visokios praeities deputatų. Gi sekant AT balsavimų duomenis, yra aišku, kad didoka AT deputatų dalis posėdžiuose nedalyvauja.

Vienas iš minėto projekto autorių savo IV-16 d. laiške šitaip komentuoja padėtį ir artėjantį referendumą dėl prezidentinio valdymo:

... Aš – šalininkas. Yra ir kitaip galvojančių. Kol kas betvarkė, kuri naudinga buvusiems valdininkams. Juk jų nepakeitimo, aiškino, kad tarnaus Lietuvai. O tarnauja savo loviui ir dar nežinia kam, bet taip vadovauja, kad vėl veda į imperijos glėbį. Parlamentas neveiks – (gražus, aiškus, talentingai kalbininkų sukurtas žodis! –AD). Daug tokių, kuriems kuo blogiau – tuo geriau. Tad vėl reikia šauktis Tautos: gal suteikus daugiau įgaliojimų Prezidentui, galima bus padėti sunorminti.

1992 balandžio mėn. TREMTINIO (Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos, LPKT, leidinys) Nr. 8 skelbia, kad į Lietuvą grįžtantiems buv. tremtiniams vyriausybė paskyrė 34 mil. rublių. Puiku!

Taip pat paskelbtas Lietuvos vyriausybės sausio 11 d. Nutarimas Nr. 19 – tai vyriausybės veiklos metmenys, liečiantieji politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą bei aprūpinimo butais ir darbų reikalą. Principiniai žiūrint, šis nutarimas yra sveikintinas. Tačiau jis gan žoddingai suredaguotas ir, manyčiau, neturi įstatymo galios. O įstatymo galios jam būtinai reikia, kad,

Tautinės Sąjungos ir Vilties Draugijos nariai bei suvažiavimų svečiai posėdžių metu.

pvz., svarstant valstybės biudžetą, tremtinių ir politinių kalinių reikalai nebūtų nubraukti. Reikia tikėtis, kad šiam nutarimui valdžia įstatys dantis, kad jis neliks tik kokia nors politinės gražbylostės platforma.

Metmenimis paskelbto nutarimo vykdytojais yra... visas ministerijų sąrašas: Kultūros ir švietimo, Ekonomikos, Statybos ir urbanistikos, Socialinės apsaugos, Finansų. Šalia ministerijų, suminėtos ir žemesnio lygio institucijos. Ar čia tik ne tremtinių ir politinių kalinių reikalų sabotžas šitiek biurokratijos, be vienos atsakingos institucijos už šį visą, labai svarbų reikalą?

Matydamas šitokią iškilmingai paskelbtą vinegretą, siūlyčiau įkurti Politinių kalinių ir tremtinių aprūpinimo ministeriją, kurios ministru, pagal įstatymą, privaltų būti tik buvęs politinis kalinys ar tremtinys. Tik jau nepaveskite kokiems buvusiems partorgams tvarkyti šiuos reikalus! Jau gana, kad anais baisiais laikais grįžusieji iš Sibiro buvo terorizuojami, neregistruojami ir t.t.

Ta Politinių kalinių ir tremtinių ministerija yra visai rimtas siūlymas, čia prašau nesišypsoti. JAV-se juk veikia kabineto lygio Veteranų ministerija, į kurią yra

sutelkti visi karių - veteranų reikalai. Kodėl? –Todėl, kad prie per didelio skaičiaus auklių (–ministerijų) vaikas (–veteranai) buvo kaip be galvos. Skolinant posakį iš jau cituoto laiško, politinius kalinius ir tremtinius reikia saugoti nuo tarnaujančių "savo loviui ir dar nežinia kam".

Nutarime Nr. 19 yra paminėti ir norimi vyriausybinių susitarimų su eksosvietija bei iš jos išsiperėjusioms respublikoms. Minėta net privaloma kompensacija už neteisėtus tremimus. Daleidžiu, kad tą kompensaciją mokės ne Lietuva, bet okupanto palikuonys.

Čia pabandysiu surišti so vietų kariuomenės išsikraustymą iš Pabaltės su tremtinių grąžinimo klausimu.

Dažnai girdime, kad iš buvusių okupuotų kraštų eksosvietai negali atitraukti kariuomenės neva dėl to, kad neturi kur tų karių apgyvendinti.

Argumentas gana nai-vus, bet vokiečiai, lenkai, lietuviai, latviai ir estai, dan-tis sukanę, tyli ir laukia. Gi kai visi tyli, Lietuva kenčia. lygiai tokia pačia veido išraiška, su kuria eksosvietai drebia į akis šią nesąmonę, savo ruožtu siūlyčiau sakyti, kad ta kariuomenė va-

žiuotų kokiam penkmečiui į Sibirą ir ten padirbėtų mūsų tremtinių gyventose sąly-gose. Štai, Sibire vergais dirbo keli šimtai tūkstančių lie-tuvių: lai išvažiuoja tiek pat karių, lai prie Lenos upės žiočių porą metų pažvejoja. Arba už kiekvieną dabar sugrįžusį buv. tremtinį, lai iš Lietuvos tuoj pat išvyksta 10 kareivių –jie gali važiuoti gyventi į tremtinių gyven-tus namus bei butus.

Šitaip gal negali eksosvie-tams kalbėti Lietuvos val-džia. Tačiau šitaip privalo kalbėti išeivija, nes JAV vy-riausybė vėl mūsų interesais mainikauja: gegužės 3 d. THE WASHINGTON POST vedamajame buvo komentuojamas JAV Užsie-nio reikalų sekretoriaus Ba-kerio užsispyrimas, kad mil-žiniškos pinigų sumos ekso-vietams būtų skiriamos be jokių sąlygų. O ten kaip tik buvo suminėta viena tokia sąlyga, tos nelemtos kariuo-menės išvedimas iš Pabaltės kraštų... (1992-V-5)

LANDSCAPE CONSTRUCTION CO. FOR SALE

Established 1984 East Side
Complete Landscape Co.
Sell all or just Maintenance
Div. including newer trucks,
trailers & equipment
principals only.
216-953-1513

TAUTININKŲ ORGANIZAVIMASIS LIETUVOJE IKI I-OJO PASAULINIO KARO

Gediminas Varvuolis

(Atkelta iš 2 psl.)

Žinių" redakcijoje, kur savo bendrą veiklą pradėjo būsimieji "Vilties" redaktoriai ir leidėjai – A. Smetona ir J. Tumas.

"Vidureivių" srovę jie pradžioje bandė formuoti "Vilniaus Žinių" bazėje, bet iškilus nesutarimams tarp jų ir dienraščio steigėjo bei leidėjo P. Vileišio, gimsta naujo laikraščio sukūrimo idėja. Paruošiamasis darbas vyksta 1907 metų vasarą. Be tautinės lietuvių demokratų partijos į naują grupuotę įsiliejo J. Tumo–Vaižganto pradėtos organizuoti krikščionių – demokratų partijos radikalioji dalis, lietuvių demokratų partijos dešinysis sparnas bei nepartinės kūrbinės inteligentijos atstovai.

Atsižvelgiant į kartų "Vilniaus Žinių" leidybinį patyrimą, "Vilties" leidimas organizuotas visai kitokiu pagrindu.

Sudaryta rėmėjų dalininkų bendrovė, turėjusi užtikrinti pastovų gerą laikraščio finansinį stovį bei padėjusi susiformuoti platesniam rėmėjų tinklui visoje etnografinės Lietuvos teritorijoje. Reikia pripažinti, kad to kios rėmėjų bazės sudarymas buvo apspręstas palankaus lietuviškos katalikų dvasininkijos vadovybės požiūrio į naują laikraštį. Didžiąją daugumą bendrovės dalininkų sudarė kunigai. Tačiau ideologines viltininkų nuostatas vis dėlto formavo pasauliečiai, dominavę laikraščio redakcijoje.

Išimtinu būsimųjų tautininkų veiklos objektu tapo Rytų Lietuvos etninio išsaugojimo problema, ir čia neišvengiamai sueita į konfliktą su lenkų politinėmis jėgom. Deja, nemaža jėgų ir laiko atėmė ir trintis pačioje lietuvių visuomenėje.

Savęs apibrėžimas "vidureiviais" leido "viltininkams" tarsi iš šalies žvelgti į tuometinę lietuvių tautos visuomeninę–politinę situaciją, visuomenės diferencijavimą bei įvairių organizacinių grupių veiklą.

Tokia jų pozicija nesulaukė teigiamo vertinimo nė iš vienos politinės grupuotės pusės. "Pirmieiviai" (tuometiniai kairieji) "Viltį" iš kart po jos pasirodymo "pasmerkė" dešiniąjai ("atžaga-reivių") stovyklai.

Ilgiau pavyko išlaikyti sąjungą su katalikų dvasi-

ninkijos politiniais lyderiais. Antruoju redaktoriumi "Viltyje", kaip taisyklė, būdavo kunigas, tapęs jungiamąja grandimi tarp rėmėjų ir laikraščio redakcijos. Iki 1911 metų juo buvo J. Tumas, po jo F. Kemėšis, o šiam 1913 metais išvykus į Ameriką, kun. J. Dobužinskis.

Deja, ši sąjunga truko tik iki 1913 metų rudens. Nesutarimų ir išsiskyrimo priežastis slypėjo skirtinguose požiūriuose į ideologinę formulę "tautystė – "katalikybė", bei Kauno ir Seinų katalikų dvasininkijos siekime turėti Vilniuje savo spaudos organą. Formalus pretekstas išsiskyrimui tapo kai kurių "Vilties" bendradarbių kritiški pasisakymai katalikiškų organizacijų atžvilgiu.

"Vilties" bendrovės sudėtis nulėmė tai, jog redakciją po 1913 metų perversmo paliko A. Smetona bei kiti tautinę laikraščio kryptį formavę bendradarbiai. Naujuoju "Vilties" leidėju – redaktoriumi išrinktas katalikiškų pažiūrų Pranas Dovydaitis.

1913-1915 metų "Vilties" periodą jau galima va-

Lietuvos Tautininkų S-gos pirmininko R. Smetonos susitikimas su J. Žygu, Ir. Kriaučeliūniene ir A. Juodvalkiu Chicagoje.

dinti katalikišku, nors patys antrosios "Vilties" vedėjai stengėsi maksimaliai suderinti "tautystės" ir "katalikybės" dimensijas.

Tuo tarpu senieji viltininkai (A. Smetona, J. Kubilius, L. Noreika, M. Yčas ir daugelis kitų), jausdami poreikį turėti nuolatinį spaudos organą, kurio pagalba galėtų tęsti dar "Viltyje" pradėtą kultūrinės–tautinės savimonės ugdymo darbą, imasi žygių ir įkuria kitą literatūros, mokslo ir politikos laikraštį – "Vairas".

Sis laikraštis, tapęs nauja tautininkų susitelkimo stovykla jau gerokai skyrėsi nuo senosios "Vilties". Tai buvo gerai paruoštas, šešiolikos puslapių, iliustruotas žurnalas, orientavęs daugiau į fundamentalių, teorinių kultūros, literatūros, tau-

tinės ideologijos formavimo problemų analizavimą. Gal todėl kinta ir carinės administracijos lojali pozicija būsimųjų tautininkų leidinio atžvilgiu. "Vairas" vis griežčiau cenzūruojamas, o 1915 metų rugpjūčio mėn., konfiskavus eilinį laikraščio numerį, visiškai nustoja ejęs.

Faktiškai "vairininkai" buvo dar kuriant "Viltį" suformuotų idėjų tęsėjai. Deja, 1915 metais prasidėjus globaliniams jėgų persigrupavimo procesams Europoje ir karo audrai užgriuvus Lietuvą, sklandus ir dėsningas tautininkų, kaip tam tikros ideologinės–politinės srovės organizacinio formavimosi procesas, buvo pažeistas. Dalis tautininkų savo organizacinę veiklą toliau tęsė Rusijoje, ypatin- gai Peterburge, ten pradėjus leisti laikraštį "Lietuvių Balsas". Kita dalis pasiliko Lietuvoje ir prisidėjo prie visai Lietuvai gyvybiškų šalpos ir pagalbos karo nualintai tautai, organizavimo darbų.

Taigi, apibendrinant galėtume konkretizuoti, jog iki I-ojo pasaulinio karo išsiskiria trys pagrindiniai tautininkų, kaip grupės visuomenės veikėjų, bandžiusių bendrų idėjų pagrindu organizuotai veikti, formavimosi etapai. Tai tautinė lietuvių demokratų partija, "viltininkai" bei "vairininkai". Žinoma, ši schema turėjo šaltinių, į ją įtekėjusių ir iš jos išteklėjusių grandžių. Tačiau nuoseklų tautininkų genezės testinumą galima atsekti ir pagrįsti tik šitų organizacijų pagrindu.

Tiek TLDP, tiek "viltininkai", tiek "vairininkai" siekė kuriamų organizacijų pagalba suvienyti tautą jos gyvybiškų uždavinių sprendimui, tautą, kuriai dėl sunkios etnokultūrinės bei politinės situacijos, toks vieningimosi ir savimonės ugdymo būdas, jų manymu, buvo labiausiai reikalingas.

Iš Lietuvos į IX-tąją Iš-eivijos Tautinių Šokių Šventę žada atvykti "Vėtrungės" ansamblis iš Klaipėdos. "Vėtrungė" – tai būsimųjų tautinių šokių mokytojų ansamblis, vadovaujamas Genovaitės Juknevičienės. Šie busimieji mokytojai – studentai tikisi ne tik dalyvauti šventėje, bet ir pasidalinti mokymo metodais. Jie žada Amerikoje būti jau birželio pabaigoje.

Tautinių Šokių Šventėje, iš Chicagos ar jos apylinkių dalyvaus 10 šokių grupių – Gija, Grandis, Lėtūnas, Lietuvos Vyčiai, Perkūnas, Pro-Patria, Spindulys, Vijūnas, Viltis, ir Vytis. Taip pat dalyvaus Dariaus–Girėno Lit. mokykla, Kr. Donelaičio mokykla, Lemonto Maironio Lit. mokykla ir Marquette Parko Lit. mokykla. Mokytojų ir vadovų pagerbimas bus liepos 4 d., Jaunimo Centro kavinėje.

A t n a u j i n d a m i prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

Dūda Br., Valencia	10.00
Lawrence E., Sylmar	20.00
Mischik M., N. Miami	5.00
Palubinskas K., Cleveland ...	10.00
Pautienis M., W. Barnstable ..	10.00
Pesys A., Dearborn Hts.	5.00
Pranckevičius B., Evergreen Pk.	10.00
Šlapelis J., Euclid	5.00
Sukauskas H., Canada	5.00
Varekojis M., Chicago	10.00
Vengris J., Osterville	20.00
Žitkevičius L., Brooklyn	5.00
Karalius P., St. Croix	20.00
Modestas E., Willow Sprgs.	30.00
Case Z., Sacramento	10.00
Jurevičius J., Chicago ...	2,000.00
Amerikos LKVS Ramovė Omaha.....	25.00
Liet. Bendruomenės Lemonto skyrius	25.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

SPECIALI KELIONĖ

IŠ BOSTONO IR NEWARKO TIK \$800.00

Į ABI PUSES, Plus JAV mokesčiai
Išvyksta gegužės 22 d. ir grįžta birželio 9 d.
Vietų skaičius ribotas – suinteresuoti prašom skubiai registruotis

DĖMESIO ŽEMAIČIAMS IR AUKŠTAIČIAMS

Lengviausias kelias į Žemaitiją ir Aukštaitiją yra per Rygą. Siūlome keliones iš New Yorko JFK į Rygą, kaina pradedant tik

nuo \$700.00

Į abi puses, plus JAV mokesčiai

Informacijos ir registracijos reikalais kreipkitės į:

Albiną Rudzienienę

Kristiną Mitkutę

BALTIC TOURS

77Oak St., Suite 4

Newton, MA 02164

Telefonas: 617-965-8080 Telefaksas: 617-332-7781

Tai dvisavaitinis Lietuvių tautininkų sąjungos laikraštis leidžiamas Lietuvoje, redaguojamas Balio Sriubos. VILTIS ieško paramos ir prenumeratorių JAV valstybėse

Prenumerata metams oro paštu 45 doleriai.

VILTIS galima užsisakyti pas Vaclovą Mažeiką

519 N. Halien Terr. Park Ridge, IL. 60068

Tel. 708-823-3607

KŪRYBA IR MOKSLAS

Liudas Dovydenas NAKTYS KARALIŠKIUOSE

Dar kartą prisikimšk pypkę, šio vakaro prieblandoje baigsiu auksinės šienapjūtės pasaką. Nepabaigiamą pasaką, mano senas bičiuli, drauge anų gerų dienų, kai šunes gražiau lojo, dienos buvo skaidresnės ir pas kiemo vartus sutikdavai duonos kvaptį, užliejusią kiemą ir pusę sodo.

Buvau aną vakarą prie Atlanto vandenyno, vienui vienas, jei neminėsime amžino vandenų ošimo. Ir ėmė aidėti dalgių plakimas... iš kažin kur kilo anas pažįstamas tik, tik, tik, tak, tak, tikk... Ir matau Jokūbo Jokimo plikut pliką pakaušį, kai jis pasilenkęs ant dalgio tik, tik, tik, mano dėdės liepos pavėsyje.

Matau dėdę Augustą patvoriu grįžtantį iš darbo, papjovusį arkliams šieno, nes rytoj anksti rytą važiuosime Karališkių pievosna pirmosios žolės pjauti. Emilija –Emiliutė atneša putoto pieno kibirą, liepdama man pasaugoti nuo kačių, nes jinai pabėgėję į rūsį skardinio puodo, kurin sukoš pieną – vešimės šienapjūtei tolimese pievose.

Ir Emilija-Emiliutė važiuos, ir dėdė Augustas timpčios vadeles ir čiulps dūdele susuktomis lūpomis, nušertų arklių nepavarydamas. Važiuos ir Jokūbas Jokimas, septynių sūnų tėvas, storas, apskritas senukas, kuris neištaria č ir ž, ir iš jo bus visiems juoko kaip krenkeno. Važiuos ir Simonas Valiulis, tasai ciesaorius Leksandros kareivis, gyvenęs Kinijos žemėje, kur tu, baltasai žmogau, esi amžinas svečias. Jis papasakos anuos nuotykius, nusidavimus, mums sugulus ant šieno, toj laukinėj daržinėj kur žiemą kiškiai sulenda pro pamatus, vasarą pro praskydušį šelmenį matyti Grigo apvirtę ratai.

Važiuos ir Emiliutė, ir Kristina, tos dvi vienodos seserys, kurias vienam maišę ir vienu skridimu atriešę senas didelis gandra. Važiuosiu ir aš, nesgi reikės nešioti pjovėjams vandenį, vaikyti pempių vaikus ir visiems ko nors prireikus, surast, atnešt.

Užmesk dar kokį šakalį ant židinio, tegu ir tavo šuva dar kartą susirango pečiaus šilumoje – dar paseksiu pasaką apie aną šienapjūtę, kurios dalgių plakimas, šieno kvapas dažnai mane atlanko tarp miesto gaudesio triukšmingo, stotyje traukinio laukiant, svečioj šalyje, tarp svečių daiktų ir veidų.

Kartais, sėdint prieblandoje vienam, regiu Grigora-tus, pavirtusius viršum Karališkių pievos, ir matau per plačią pievą be kepurės žengiantį dideliais žingsniais dėdę Augustą: jis praveda brydę – liniją tarp savos ir Janulionio pievos.

O mus apsupa Karališkių miškai, kiek tik akys pasiekia. Uždustum tuose beržynuose, alksnyuose, jei ne visas pievas skrodžianti Lakštana, toji upeliūkštė, kur vėžiai vaikšto atbuli ir ajeruose šnera maži ančiukai, motinų suvesti iš apylinkės balų.

Vėl regiu Emiliją-Emiliutę žengiančią takeliu prie krūmų, su grėbliu ant pečių ir lauknešėliu kitoj rankoj. Ji vėl susiriusi mėlyną skarelę ant savo šviesiai geltonų kasų. Jinai liekna ir liauni, sakytum žemės kojomis nesiekia, tik jos mediniškai šlepsi, atsitrenkdami į mikliai kilsojančius nuogus užkulnius.

Bet aš gaištu, pasižadėjęs greit baigti pasaką anų auksinės vasaros dienų. Regiu, ir pypkutė priblėso, ir šuva žiovauja mūsų židinio šilumoje.

KARALIŠKIAI

Mes jau Karališkiuose, po mėlynų dangum, miško apsupti.

Vakare baigėm pasiruošti rytojaus pjūčiai. Netolie-

se lazdynų miško mes sukūrėm ugnį, gindamiesi nuo uodų. Bulvienės katilas, viršum ugniakuro pamautas ant skersinio, jau burbuliuo-

ja sotaus karvelio balsu; Simonas Valiulis užsidega pypkę ir sėda po lazdynu, atokiau nuo ugniakuro, nes jį gina tabako dūmai.

Dėdė nuėjo pas kaimynus, kurie taip pat visomis pamiškėmis susikūrė ugnis. Kai kur dar plaka dalgius, ir girdėti, kaip toli kmiškuose aidas nugrimzta.

Kiek tik akys užmato, mus supa lapuočių miškas, kuris tik vienoj vietoj prakiūra laukais, o aplink lygias plačias pievas miškai miškai kaip žali debesys. Pačiam viduryje pievų šviečia mažas ežeriukas, kur dažnai nusileidžia laukinės

ni krūmai ir, atrodo, būtina jiems taip susisiekti žvengimu.

Sėdžiu prie ugnies įraudęs ir žiūriu į vakarinę žvaigždę, iškilusią viršum miško, kur pieva nusmailėja, lyg sūrmiaišelio galas. Karališkių pievos galą vadiną Sūrmiaišeliu, nes iš vakarų pievos plačiai prasideda, kur yra kelias įvažiuoti, bet į rytus tolydžio siaurėja, smailiu galu susmegdamos į karališkių drebulių mišką.

Mūsų pievos beveik pačioj platumoje, tiesiasi iš šiaurės į pietus, jau išbristom brydėm, kurios ir dalgiu iškandžiotos, kad pjovė-

atitulusios už septynių varstų. Tai dėjosi senais laikais, kai Ginočių kaimas ėjo baudžiavą Panemunio Krasickienei.

– Buvo tokia sunki žiema, kad gyvuliams nebeturėjo kuo užkisti nuo šalčio ir bado maurojančias gerkles, – kalba Simonas. – O Ginočiai pievų stokojo, tai jie nuėjo visi pas ponį Krasickienę ir suklaupė be kepurė ant ažuolinių grindų. Ir tavo dėdės tėvukas Kostas klūpojo, savo kepurę, savo lapinę prispaudęs prie liesos krūtinės. Užmesk dar šakų, tegu dar paburbuliuoja bulvienė, kai sukrenta bulvės, vienas malonumas srėbti. Palauk, apie ką čia būsime kalbėję? A. taigi gerai sa-kai, suklaupė dabar muzikai ant poniškų grindų, ažuolo kieta, ir prašo ponį Krasickienę: "Gyvenimo nebėra, nes nuo gyvulių maurojimo ir pasimelsti nebegalim". "Tai kodėl jie taip mauroja?", ir klausia ponis Krasickienė. Tai ir atsakys Augusto, tavo dėdės, tėvas: "Kad šiaudų pristigom". "Tai duokit šieno", vėl atsakys Krasickienė. Dabartėlos, tars Adomas Trakinis, kurio pieva pačiam siaurume, sakysim, sūrmiaišelyje. Bet Adomo Trakinio ponis nesuprato, nes jisai buvo vėblas. Dabar vėl tarė tavo senelis, kurisai ir lenkiškai mo kėjo, girdi, šviesiausioji ponis, mes nebeturime ir šieno. Tai tada ponis Krasickienė ėmė ir ištare savo žodį: "Gerai, važiuokit į Karališkių miškus ir ten kiek kuris norite prasiskinkit erčios. Ir šienaukit". Tai taip ir atsirado pievos už septynių varstų nuo Ginočių. O dabar, kol jie susirinks, mudu užsėrbkime.

Dėdė negrįžta, nes visų pievų savininkai tariasi, kur šiemet praves kelius, per kurio pievą ves akrlis girdyti prie Lakštanos. O Jokūbas Jokimas dar vis kaukši kirviu, darydamas sau ir man būdą, kur abu miegosim, nes Jokimas bijo gulėti po plynu dangum, girdi, jis ne koks valkata ar kareivis.

Įsipilam į molinius dubenis, atsisėdam po medžiais ir valgom garuojančią bulvienę. Simonas atsargiai atriša taukų puoduką, kur dėdienės gražiai užlygintas užtepalas – taukai ir spirgai. Sau labai storą, o man vidutinę riekę duonos aptepa plonai užtepalu, ir mes valgom paskubomis, nes pirmomis dienomis ir dėdė labai taupiai raiko duoną ir dar (Nukelta į 6 psl.)

Vladas Šlaitas

Prisiminimų malonėje

Viską sutinku, pasveikinu ir palieku, tiek artimųjų veidus, tiek daiktus, medžius ir vietovardžius. Viska palieku praeičiai, idant galėčiau, laikui atėjus, viską lengvai prisiminti. Kas gi yra gyvenimas? Tai yra užrašai arba mano eilėraščiai, kurie laiko savo malonėj praėjusį laiką. Senas tiltas. Ramus upeliūkštis. Ir šviesią naktį melodingai dainuojantis seno malūno ratas.

Ką sakė Kleopatra Antonijui?

Ką sakė Kleopatra Antonijui? Negirdėjau. Bet ji tikriausiai sakė Antonijui tuos pačius meilės niekniekius, kuriuos sako ir dvidešimtojo šimtmečio antrosios pusės įsimylėjęliai. Ir kokia meilė bebūtų, didelė ar nedidelė, tačiau meilė yra geriau, negu visiškai nieko, nes jeigu meilės nebūtų, tai ir aš, keliolikai šimtmečių po Kleopatros ir Antonijaus praėjus, jokių eilėraščių daugiau neberašyčiau.

Iš Vlodo Šlaito naujos eilėraščių knygos "Rudenio Vynas", išleistos Ateities Literatūrinio Fondo 1991 m.

antys. Visoj plačioj pievoj prisodinta lyg kažkieno ranka beržiukų, ažuolų; prie ežeriuko vėjuje siūbuoja kuokštės krūmų, karklų. Bet retai paklydę berželiai ažuoliukai viršum vašios žolės stiebiasi, dažnai pasvirę į pievos žiedus.

Prie ugniakuro liekam tik mudu su Simonu Valiuliu, nes merginos pasisiekė anoj pusėj pievos triukšmaujantį jaunimą, kuris dabai dainas dainuoja, armonika groja. Ir aš norėčiau būti toj jaunimo šutvėj, bet man reik pamaišyti bulvienę, kurstyti ugnį, dažnai prižiūrėti arklius krūmuose, kur jie plaka geležines grandines ir retkarčiais susižvelgia su daugybe arklių, kurių pil-

jas neužkabintų svetimos žolės. Greta mūsų pievos plačiu bėgiu tiesiasi Janulionio pieva, jau gerokai prižėlusi berželių, nes ta pieva eina kalneliu, vandens neužliejama, todėl ir žolė būna kartais skystom smilgom ir rasakiliais nusibėrusi.

Mūsų dėdės pieva išsitiešia lomele, ją beveik visą pavasarį užlieja iš Lakštanos išsiveržęs juodas miškų vanduo, tai ir žolės virste privirtę.

– Šventas Jonas prižiūri, tai regi, žolė kupetomis virsta, – prabyla Simonas, – turtingam ir velniukai košę verda ir pamaišo, o vargšui ir šventieji puodą išgramdo.

Simonas ima pasakoti, kaip atsirado šitos pievos,

KARALIŠKIAI

(Atkelta iš 5 pls.)

taupiau užtepalą peiliu lygina, nes nežinai, kiek dienų reikės išbūti, kiek bus giedros, kiek lietaus. Simonas pasakoja. Buvę vasarų, kai po Grigo Ratai jie išsėdėję vienuolika naktų, vis nebaigdami pjauti lietaus vilgomos žolės.

– Dabar, matai, bulvienė ir pienu užlieta, ir taukelis plauko, – kalba Simonas, dažnai ūsus palaižydamas ir visą didelį šaukštą paskančindamas po ūsais. – Jau keturiasdešimt devinta vasara, kai aš čionai šienauju, o vėlgi, tokios neatsimenu, ko kia buvusi, kai čia tavo senelis pirmus krūmus kirto.

Arkliai sužvengia, jiems atsiliepia bent keli. Dvi didelės žvaigždės nusirita į Sūrmaišėlį, atrodo, tiesiais į žalius medžius.

– Ten, kur žvaigždė puolė, tai ten prapuolė Trakinis, tasai, ką poniai negalėjo pasakyti žodžio. Labai jau gobšus žmogėva buvo, tai tame Sūrmaišelyje ir prapuolė, – kalba Simonas, dar prisipildamas bulvienės, bet jau duonos neberiekdamas. Ir man todėl lengviau, nes gali dėdė barti mane, kai tiek daug duonos suvalgysiu.

– Tie metai ne tik gyvuliams, bet ir žmonėms buvo sunkūs, – kalba Simonas. – Sako, atkilo Ginočių vyrai čionai miško kirsti, o beralienė duona supilta į mažutes terbeles. Ta beralienė duona tai buvo iš pelų ir šiek tiek miltų kepta. Trakinis – žmogiša gudresnis, tai jis beralienę supylęs į sūrmaišėlį. Kartą dieną, sako, atsiriša sūrmaišėlį, pakėlęs aukštyrą pažiūri, kiek dar yra, ir vėl padeda. Taip ten vyrai vargo apie dvyliką parų, nakčiai apie sukurto laužą susėdę nusenūsti, beralienės su viena sauja į burną, vandens su kita sauja. Sako, visi susėda pailsėti, o Trakinis vis dar pokši, atsiklaupęs ant abiejų kelių, nes jis ir barą pasiėmė atokiau nuo kitų, kad jam netrukdytų. Kas vieną, kas dvi dešimties prasikirto, nes taip jau reikėsi ponios Krasickienės valia, kad tik tiek turės, kiek vienu nuėjimu prasisikins.

Simonas akimis apibėga pievą, valandėlę kažin ką sau mąstydamas.

– Tavo dėdės tėvukas lygiai tris dešimties prasikirto, nes vyras buvo petingas, o jam ir laimė pasitaikė, – patylomis kalba Simonas. – Bekertant prie Lakštanos, tėvukui pasisekė nudobti ūdą. Slapčia kailį nulupęs, jis išsivirė ir vienas suvalgė

ūdrą per tris dienas. Atsigavo žmogėnas, jau stipriau kirviu suduoda, jau vis dažniau pasilenkia prie Lakštanos vandens abiem delnais pasisemti, nes mėsa mėgsta vilgoma. Taigi, kai jau kiti nuo beralienės tik atsiklaupę vos kapšėjo kirviu, Augusto tėvas dar tvirtai kirto šaknis. Tai todėl jo ir didžiausias pievos plotas. O jis dar toliau gudrėjo, nes jau senatvėje prasigyvenęs su trim bernais ir trim arkliais atvykęs nukasė kalnelį, kurio vanduo neužliedavo. Dabar, regi, žolė ligi juostos, ir vis tokia riebi, vis tokia, kad dalį sukančią nugaraulis braška. Todėl dabar šitą vietą Ūdrine vadina.

Dabar Simonas nutyla, nes girdim dūduojant ragu. Tai trakinio Kostantas pučia iš beržų luobų susuktą dūdą, ir tai plaukia viršum miškų ir pievų, tarytum tai šilko juostas velka per medžių viršūnes, per ežeriuko paviršių.

– Tai Trakinio Pilypo sūnus, tai jo diedukas Sūrmaišelyje nunyko.

– Kaipgi ten buvo? – klausiu.

– Ar aš nepasakiau. Kaip čia dabar galėjo būti, nejaugi aš užmiršau. Tai galiu pasakyti, – patylomis kalba Simonas Valiulis. – Taigi visi ginočiškai išsikirto užsiimtus plotus ir patraukė pavasaringu oru namo, nesgi išsibaigė beralienė. O Trakinis Pilypas pasiliko šniokuoti miško platybėje, ne į platumą, bet į

gilumą smelkdamasis. Namieškiai laukia Pilypo dieną, laukia kitą, o Pilypo nematyti. Taip prasirito gera savaitė, kaip sakoma dabar. Nebesulaukdama pati Trakinienė pasuko į Karališkius. Ir surado vyrą po medžio šaknims į pjautuvą suriestą. Matyt, žmogysta atkirto šaknį, dar ir kastuvu prasikasė, ryždamosis su šaknimis išsiversti. Ar vėjas medžio viršūnę pasuko, ar šaknys traukė – surietė vargšą žmogų po šaknimis. Jau buvo ir miškinų žvėrių apkramtytas.

Simonas išpučia du didelius dūmų lustus, žiūri į skaisčią dangaus mėlynę, tarsi ten atsako ieškodamas, kad prislėgtų Pilypą Trakinį, ir priduria:

– Tai todėl ir toks smailas Trakinio pievos plotas, kaip į sūrmaišėlį įmautas.

Tuo metu lengvas vėjelis perbėga lazdynų viršūnėmis, pasiraivo jau kekėmis baltuodamos šakos, kaip katės nagučiai kyšo iš savo lizdžiokų riešutai... Man kiek baisu, nes tai prabėga Miškinis, senas miškų dievaitis, jam visi keliai atviri, ir jis dabar skubu į papievius, nes prieš vidurnaktį jis išeina į laukus ir žirnių virkščiomis pasikaiso galvą, kad auštant rytui grįžtų į mišką, gailios rasos suvilgytomis virkščiomis. O kai ateina ruduo, Miškinis nusisiekia ligi namų, kur auga tiršti apyniai – tai jis apynių viršūnėmis apsikaiso galvą, nes jam patinka svaigus apynių kvapas, jis mėgtsta gerti alų, nuo veido praskleidęs apynių spurgus.

– Tai dabar gali eiti, aš jau pasaugosiu arklius, – ta-

ria Jokimas, visa ranka parodydamas pamiškėje pastatytą būdą. Ten jau paklo ta eglišakių, kurios kvepės visą naktį, ten pro viršų trikampiu suriestas šakas matyt dangus ir Grigo Ratai. nūsti, nes ten saulė nepasieks, lietus gal irgi neužlis. Mieguistas nuskubu į būdą, kuri kvepia naujai kirstomis šakomis ir apyniais, nes iš artimų krūmų kirsti medžiai apsviję jau spurguotais apyniais.

Pro galą būdos regiu gabalą dangaus ir Grigo Ratus, bet tai atrodo labai arti, kad aš noriu pasiekti ranka ir pataisyti ratų dyzelį, kuris taip nulinkęs. Tick laiko aš regiu tuos Grigo Ratus, bet jie vis taip pat sulinkę. Argi nebuvo gana dienų ir naktų pataisyti tuos vienus ratus, nors jie ten aukštai užsiver-

te. Taip galvodamas skęstu

į miegą, girdėdamas armoniką ir netolimam krūme lakštingalos suokimą. Ir jų dviejų atrodo per daug, kai žmogus nori miego, kai rytoj visam plote suskambės dalgiai. (Bus daugiau)

BILIETAI Į TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĘ

ir jos banketą jau gaunami Gift International – Vaznelių prekyboje Chicagoje, arba paštu: Lithuanian Folk Dance Festival 2713 West 71st St. Chicago, IL. 60629.

Šventės bilietai yra po \$10.00, \$15.00 ir \$20.00 asmeniui, o banketo bilietai po \$35.00 Čekius rašyti "Lithuanian Folk Dance Festival" vardu.

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE
FUNERAL HOME

Marquette Funeral Home
2533 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
1-(312)-476-2345

Petkus Funeral Home
1410 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-863-2108

Hills Funeral Home
10201 South Roberts Road
Palos Hills, Illinois 60465
708-430-4455

Petkus-Butkus Funeral Home
1446 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-652-1003

Visus laidotuvių namus galite pasiekti
skambindami 1-(312)-476-2345

ANTHONY B. PETKUS
DONALD A. PETKUS

DONALD M. PETKUS
LAWRENCE C. GASUNAS

TAUTOS FONDO METINIS SUSIRINKIMAS 1992 m. GEGUŽĖS 2 d. NEW YORKE

Priekyje iš kairės: Dr. B. Nemickas, J. Botyrius, B. Laučys, V. Jokūbaitis, J. Kačinskas, J. Valaitis, A. Kačinskienė, R. Sakienė, Ambasadorius A. Simutis, I. Vakselienė, Dr. K. Bobelis, neatpažintas, M. Samatienė, V. Banelis, J. Vytyvienė, J. Norvaiša – Girinis, J. Giedraitis.

Ant paauskstinimo iš kairės: J. Bobelis, A. Žemaitis, G. Simonaitytė, A. Vedeckas, P. Palys, P. Ažuolas, R. ČerkelioDnienė, J. Pažemėnas, J.P. Nasvytis, A. Mackevičienė, A. Daunys, J. Bagdžius, K. ČerkelioDnas, J. Vilgalys, J. Bagdienė, J. Klivečka, A. Vytyvis, M. Žukauskienė, R. Čiurlienė, G. Zemaitaitis, A. Katinienė, V. Steponis. Nuotraukoje trūksta: A. Sperauso ir V. Kulpos.

AGRONOMŲ MOKYMO PERTVARKYMO GAIRĖS

Stambios reformos laukia agronomų paruošimas Žemės ūkio akademijoje ir technikuose. Agronomų veikla labai keisis. Agronomas buvo lauko darbu, dažnai ir viso ūkio organizatorius, vadovas, reguliatorius. Jo žinioje buvo žemė, traktoriai ir t.t. Jis viską valdė ir, reikia pripažinti, dirbo sumaniai ir sąžiningai. Dabar agronomas, jeigu pats savo ūkio nevaldys, visai kitais metodais dirbs ūkininkų maseje.

Man atrodo, kad smulkūs ūkininkai pasirinks kooperatinį kelią. Sakysim, daugelis augins linus. Ūkininkai linininkai jungsis į ratelius ir darbui vadovauti kviesis agronomus. Ūkininkų kooperacija į aukštą kultūros lygį pastatė Danijos ir kitų Vakarų Europos valstybių smulkų ūkį. Kooperacija – vienintelis teisingas kelias ir mūsų ūkininkams. Be argonomo ūkininkai šiame kelyje neapsieis.

Tačiau ne toks agronomas turės būti paruoštas, koks buvo ruošiamas iki šiol. Kas bloga buvo agronomų paruošimo sistemoje? Šalia Žemės ūkio akademijos, kur buvo ruošiami vadinami moksliniai agronomai, egzistavo žemės ūkio technikumai, kurie išduodavo jaunesniojo agronomo diplomus.

Kur eidavo dirbti tie vadinamieji technikumiečiai? Retas jų į agronomo etatą patekdavo. Daugelis merginų išsisklaidydavo siuvėjomis, laborantėmis, o stipresni vyrai stodavo mokyti į ŽŪA, norėdami neakivaizdiniu būdu įsigyti aukštąjį mokslą. Kas buvo tas vadinamasis neakivaizdinis mokslas? Atvirai pasakius, tai buvo valkatavimas aukštojoje mokykloje. Akademijoje dirbau apie 30 metų ir man teko turėti reikalą su neakivaizdininkais. Jeigu į Akademiją įstojo technikumietis, jis labai vargsta, kol gauna chemijos, fizikos ir kitų bendrųjų dalykų įskaitas. O kai atsikasa iki specialiųjų dalykų dėstymo, jam mokyti pasidaro lengva. Sakysim, technikumė žemdirbystės kursą jis mokėsi 200 valandų, o aš jiems žemdirbystei turėjau tik 10 valandų. Kokį mokslą galėjau per tiek laiko jiems pridėti?

Neakivaizdinis mokslas Sovietų Sąjungoje buvo dar vienas būdas pasirodyti prieš užsienį – pagal statistiką "Mes" būdavome pirmoji šalis žmonių su aukštuoju mokslu skaičiumi.

Neakivaizdinį agronomų

mokymą reikia panaikinti. Man atrodo, kad reikia iki paskutinio panaikinti ir žemės ūkio technikumus. 1924 m. Dotnuvoje buvo įsteigta Žemės ūkio akademija ir vienintelis technikumai, kuris čia ruošė agronomus. 1927 m. Jis užbaigė savo dienas. Iki sovietų okupacijos Lietuvoje buvo ruošiami agronomai tik su aukštuoju mokslu. Taip turėtų būti ir dabar.

Geresnių technikumų vietoje, kur geri kapitaliniai pastatai, pažangūs mokomieji ūkiai ir geri dėstytojai, steigti specifinius ŽŪA fakultetus (Klaipėdoje, Marijampolėje, Alantoje ir kitur)

Yra kilęs sumanymas pirmąjį tokį fakultetą įsteigti Joniškėlyje. Kodėl ten?

Joniškėlis toli nuo Kauno, ir jis pagal dirvas ir meteorologines sąlygas atstovauja keliems šiaurinės Lietuvos rajonams (Pasvalys, Biržai, Pakruojis, Joniškis).

Joniškėlio technikumai turi labai gerą mokymo bazę – geri pastatai, gausu mokymo priemonių, pirmiausia ūkis. Šalia Joniškėlio technikumai yra stipri bandymų stotis, kurioje veikia a.a. mokslininko K. Pleševičiaus įsteigta agrochemijos laboratorija.

Už 40 km nuo Joniškėlio yra Upytės linų bandymų stotis, kur gera linų technologinė bazė.

Abiejose bandymų stotyse dirba daug aukšto lygio mokslinių darbuotojų, turinčių mokslo kandidatų laipsnius, iš kurių galima būtų pasirinkti stiprius docentus. Pagaliau Joniškėlio technikumai gana stiprūs pedagogai inžinieriai mechanizacijai dėstyti.

Joniškėlyje derėtų įsteigti ŽŪA pavaldų agroinžinerijos fakultetą. Tokius fakultetus turi įsteigusi Vokietija ir ji savo auklėtinais didžiuojasi.

Šių dienų agronomas privalo ne tik išmanyti mechanizaciją. Jis turi savarankiškai valdyti traktorių ir mokėti dirbti su kiekviena žemės ūkio mašina. Tik toks agronomas atneš konkrečią naudą ūkininkui.

Kodėl siūlau į Joniškėlio fakultetą įjungti Upytę? Todėl, kad Joniškėlio agroinžinieriai galėtų būti ruošiami stipriais linininkais. Joniškėlio ŽŪA filialas vadintųsi Agroinžinerijos fakultetu.

Yra susidariusi iniciatyvinė grupė su pirmininku AT deputatu E. Petrovu, kuris užaugo Joniškėlio apylinkės moliuose, baigė aukštuosius mokslus ir trokšta šiam

Dr. Vytautas Maurutis, Vilties Draugijos pirmininkas, antrą kartą perrinktas Vilties Draugijos valdybon, kalbasi su Dr. Vladu Blože, buvusiu Revizijos komisijos pirmininku.

Vladas Blinstrubas Vilties Draugijos ir Dirvos ūkinių reikalų tvarkytojas, ketvirtą kartą perrinktas į Vilties Draugijos valdybą, po pasitarimo su Dirvos redaktorium Baliu Gaidžiūnu. G. Kijauskienės nuotr.

NAUJI BATAI LIETUVOS NETURTINGIESIEMS

Gegužės 19 d. išsiųsta į Lietuvą maždaug 3000 porų naujų batų, padovanotų Minnesota valstijoje veikiančios firmos Red Wing Shoe Company, – praneša Lietuvos Katalikų Religinė Šalpa.

Šios siuntos įgyvendinimui talkininkavo Lithuanian Commerce Corporation (New Jersey). LCC suvedė inventorių bei supakavo persiuntimui iš įvairių Red Wing Shoe parduotuvių prisiųstus batus. Siunta Lietuvoje skirstys Vilkaši-

čio vyskupijos "Caritas" skyrius internatams, vaikų bei senelių prieglaudoms ir nepasiturintiems žmonėms kurie neįstengia šiame ekonomiškai sunkiame laikotarpyje nusipirkti jiems reikalingos avalynės. (LKRŠ)

PARDUODAMAS VILNIUJE BUTAS

Parduodu gerą trijų atskirų kambarių, 69 m² bendro ploto butą antrame aukšte, Vilniuje. Kaina \$20.000

Skambinti:
New York 718-266-3942
Vilnius 47-03-07 po 9 val v.

MILlicom INTERNATIONAL CELLULAR PRANEŠA KAD JAU YRA GALIMAS TIESIOGINIS TELEFONINIS SUSISIEKIMAS SU LIETUVA

Nuo dabar jau galima tiesiai skambinti
į Lietuvą bet koku telefonu,
kuris naudojami AT&T ilgų distancijų linijomis.

Millicom International Cellular pagalba šie tiesioginiai paskambinimai bus sujungiami su Comliet telefonais Lietuvoje. Norintieji pasinaudoti šiuo patarnavimu prašome

skambinti 011-7-0128-290-000
tarp 6:00 ir 11:00 val. ryto.

SKUBANČIO PAVASARIO PĖDOS PALIKTOS NEW YORKE

P. Palys

New Yorkiečiai džiaugėsi praleidę žiemą, kuri jų nevargino dideliais šalčiais, o ir sniegu visai mažai tepavaišino. Buvo tikėtasi susilaukti ir gražaus pavasario. Deja, iki šiol, juo teko nusivilti, nes dienos apsiniaukusios, niūrios, šaltos ir dažnai lyja. Bet oro teikiama nemalonumai lietuviškos veiklos nestabdo.

BAŽNYTINIS KONCERTAS

Verbų sekmadienį, balandžio 12 d., Apreiškimo parapijos bažnyčioje, Brooklyn, NY., tos parapijos bažnytinis choras, buvo suruošęs religinės muzikos koncertą. Koncerto metu, choras, kuriam vadovauja muzikė Gintarė Bukauskienė, atliko Luigi Cherubini – "Requiem in C, minor". Šalia choro, programos atlikime dalyvavo smuikininkas Vilhelmas Čepinskis (atliko dvi J.S. Bach kompozicijas), sopranas Astra-Vilija Butkutė (giedojo ištraukas iš A. L. Weber ir Pergolesi kantatų) ir sopranas Mila Motekaitytė (atliko, šių laikinių kompozitorių, įvairius kūrinius). Chorui dirigavo ir solistus vargonais palydėjo muzikė Gintarė Bukauskienė, o chorui giedant "Requiem", vargonais akompanavo muzikas Steven Frank.

Į koncertą atsilankė apie 175 asmenys.

ŽAVI POPIETĖ

Darbščios Lietuvių Moterų Federacijos New Yorko klubo narės kiekvienais metais pasistengia suruošti Atvelykio popietę, populiariai vadinamą Atvelykio stalu. Klubo narės tai padarė ir šiais metais. Popietė įvyko balandžio 26 d. Kultūros Židinio didžiojoje salėje. Žavėjo gražiai papuoštas ir įvairiais valgiais apkrautas

stalas.

Popietėje dalyvavo ir sveikinimo kalbą pasakė Lietuvos ambasadorius prie JT Anicetas Simutis.

Trumpa programą atliko pianistė Aldona Kepalaitė. Ji skambino Liszto, Chopino ir Brahmsio kūrinius.

Popietėje dalyvavo virš 100 asmenų.

Klubo pirmininkė – dr. Marija Žukauskienė.

TAUTOS FONDO SUSIRINKIMAS

Gegužės 2 d. Kultūros Židinyje įvyko metinis TF susirinkimas. Į susirinkimą atvyko ir užsiregistravo 51 narys. Susirinkimą atidarė TF tarybos pirmininkas Jurgis Valaitis. Tylos minute buvo pagerbti mirę TF nariai. Invokaciją sukalbėjo kun. Leonardas Andriekus, OFM. Žodžiu sveikino Lietuvos ambasadorius prie JT Anicetas Simutis, VLIKo pirmininkas dr. Kazys Bobelis ir kiti. Keletas sveikinimų buvo gauta raštu. Raštu sveikino ir vysk. Paulius Baltakis, OFM.

Pats pagrindinis šio susirinkimo tikslas buvo išrinkti naują TF tarybą, kontrolės komisiją ir kai kurių nuostatų pakeitimas. Į tarybą buvo išrinkti: Rūta Sakienė (LA), Povilas Švarcas (LA), Algirdas Budreckis (MA), Aldona Kačinskienė (MI) ir Gina Simonaitytė (NY).

Į kontrolės komisiją išrinkti: Laima Lileikienė, Linas Šidlauskas ir Liudas Tamošaitis. Visi iš New Yorko.

Besiklausant įvairių pranešimų ir įvairius reikalus aptariant, svarstant ir bediskutuojant buvo aštrokai "pasisėsiota".

APYLINKĖS SUSIRINKIMAS

LB Queens apylinkės su-

Kanados Lietuvių Bendruomenės Švietimo ir Kultūros suvažiavimo dalyviai klausosi dr. Elonos Vaišnienės paskaitos. Pirmoj eilėj dešinėje PLB švietimo komisijos pirm. M. Lenkauskienė, toliau D. Pranaitienės nuotr.

NAUJA KNYGA APIE LIETUVOS SVEIKATOS SRITĮ

Pasaulio sveikatos organizacijos Europos regiono įstaiga 1992 m. kovo mėnesį išleido anglų kalba 310 puslapių spiruoklių įrištą laidinį, pavadintą: "Lithuania Health Sector Review Report October 1991"

sirinkimas įvyko gegužės 3 d., 3:30 val. popiet Kultūros Židinyje. Susirinkimo metu buvo padaryta pranešimas iš apylinkės veiklos ir išrinkta valdyba: Ramutė Česnavičienė, Kostas Norvilas, Marija Žukauskienė, Aloyzas Balsys, Vytautas Vaičiulis ir Jadvyga Vytuvienė. Taip pat buvo renkama revizijos komisija ir atstovai į apygardos suvažiavimą.

Yra dedamos pastangos, kad į bendruomenės veiklą būtų įtraukiami ir naujai atvykusieji iš Lietuvos. Tuo reikalu rūpintis pavesta Valdai Guobienei. Šiame susirinkime dalyvavo 11 naujųjų ateivių iš Lietuvos. G. Penikas parodė vaizdajuostę iš NY lietuvių veiklos, buvusios prieš 10–15 metų.

Red. pastaba. Mes atsiprašome P. Palį, kad Dirvos gegužės 14 d. numeryje, spausdinant jo rašinį "Ar New Yorko Kultūros Židinio salė jau perprasta", iškrito jo pavardė.

MAISTO SIUNTINIAI pristatomi į namus. **55 SVARAI** – dešros, sūris, cukrus, aliejus, kava ir kt., \$85.– **22 SVARAI** vien tik mėsos gaminių, \$85.– **11 SVARŲ** dešrų, 6 dėžutės amerikietiškos kavos, \$58.– Prie visų siuntinių galite užsakyti aspirino ir vitaminų.

TRANSPAK,
2638 W. 69th St.,
Chicago, IL 60629,
312-436-7772.

Leidiny yra statistinio pobūdžio. Pirmas skyrius duoda bendrą Lietuvos apžvalgą ir sveikatos padėtį. Trumpai pamini paskutinius istorinius įvykius, geografią, klimatą, valdžios struktūrą ir organizaciją. Toliau seka gyventojai, jų charakteristika, skaičius, augimo greitis, amžius, šeimos, tautybės, religija, švietimas. Po to minima ekonomika, energetika, žemės ūkis, gamtos išteklių ir pagrindinė pramonė. Dar toliau paliečia aplinkos sąlygas, oro ir vandens taršą, radio aktyvumą, maisto saugumą, chemines medžiagas ir pavojingas taršos medžiagas, gyvenamas patalpas ir darbo sąlygas, transportą ir ryšius.

Antras skyrius apžvelgia sveikatos padėtį ir problemas. Trecias skyrius aprašo organizuotą sveikatos apsaugą. Ketvirtas skyrius paliečia sveikatos tarnybas. Penktas skyrius vadinasi aplinka ir sveikata. Šeštasis skyrius yra apie gyvenimo būdus ir sveikatą, žmonių elgseną, įpročius, jaunimą, švietimą ir t.t. Septintas skyrius yra apie ligų išvengimą ir gydymo kokybę. Aštuntas skyrius yra apie tarptautinį bendradarbiavimą.

Kiekviano skyriaus pabaigoje yra sąrašas veikalų, iš kurių tas skyrius buvo sudarytas. Tas labai padidina leidinio vertę.

Šį leidinį galima gauti iš:
Dr. Jacques A. Bury regional Adviser

Cooperation with Countries of Central and Eastern Europe (EUROHEALTH) World Health Organization, Regional Office for Europe
Scherfigsvej 8
2100 Copenhagen O
Denmark
Phone: 45 37 191279
Fax: 45 31 181120

Telex: 15348

E-mail: 71: DKA 110

Antras leidiny, išleistas anglų kalba 1992 m. sausio mėn. yra apie energiją ir aplinką Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje. Leidiny vadinas: Energy and Environment in Estonia, Latvia and Lithuania.

Edited by Jorgen Fenhann
Available on request from:
Riso Library
Riso National Laboratory
P.O. Box 49, DK – 4000,
Roskilde, Denmark
Phone: 45 42 37 1212, ext. 2268 / 2269
Telex: 43 116,
Telefax: 45 46 75 56 27

T.P.

RŪKORIŲ DŪMAI LABAI PAVOJINGI

Rūkorių išpūsti dūmai labai kenkia šalia jų esantiems žmonėms. Pasyvūs dūmai ne tik kenkia kaimynų plaučiams, bet padidina riziką užkimšti jų arterijas. Tai patvirtino tyrimai Gray School of Medicine, North Caroline. Nerūkantieji reguliariai įkvėpdami rūkorių išpučiamus dūmus sulaukė karotinių arterijų užsikimšimo. Šiomis arterijomis yra paduodamas kraujas į smegenis. Kraujo stoka smegenyse iššaukia priepuolį (stroke).

Turime labai daug tokių neapdairių rūkorių mūsų tarpe. Jie rūkydami cigaretes visus pakvėpina dūmais susirinkimuose, kavinėje, prie baro, salės prieangyje ir prie rūbinės. To pasekoje dažnai pareiname namo su prakvėpusiais paltais. Teko stebėti vieną rūkorių Clevelande Gintaro valdykloje per okteto koncertą su smilkstancia cigarete rankoje. Jis jos net burnon nedėjo, bet smilkino visus aplinkui.

Mieli broliai ir sesės rūkoriai, nenuodykite mūsų pobūviuose!

Ger. J.

Lietuvos Tautininkų Sąjungos pirm. R. Smetona ir Dr. V. Stankus Clevelande.

BUVO GERA PROGA

Vladas Vijeikis

Šiais laikais įdomių ir širdį linksminančių nuotykių netenka išgyventi. Tad savo sielą maitiname senais maloniais prisiminimais, kurie blėsta atminčiai šlubuojant. Bet vistiek nepasiduo-dame. Pasakojame savo draugams ir pažįstamiems savo jaunystės nutikimus kaskart vis daugiau pagražindami ir pajvairindami. Ir mes čia niekuo nekalti. Iš istorinės perspektyvos daug kas pasikeičia. Jeigu žurnalistai, istorikai ir kiti pluksnagružiai meluoja, tad kodėl mums negalima?

O čia šių dienų nutikimas nei kiek nepagražintas istorinėm aplinkybėm. Aną dieną susitikau savo gerą draugą Florijoną. Ir štai ką jis papasakojo, prisiekdamas, kad nei kiek negražina ir nenutolsta nuo teisybės. Čia kalba Florijonas.

– Žinai, (taip jis pradeda kiekvieną pokalbį), – išvažiavo mano žmonelė pas seserį. Sakė, gal net kokias keturias dienas viešės. O gal daugiau, jeigu nesusipyks. Na, manau sū, kokios galimybės atsidengia. Lyg kokia geležinė uždanga būtų pakelta. Ką nori darai, ką nori valgai, ką nori geri. Bet svarbiausia... ką nori darai. Tad pradėjau svarstyti, ką galėčiau laisvai nuveikti. Žvelgiu šen, žiūriu ten ir niekas geras neateina į galvą. Nutariau pasitarti su savo draugu. Imu telefoną. Alio! Kaip gyveni? Po to sakau: turiu labai gerą progą. Gal susitikime. Žmona išvažiavo. Geras laikas kai ką nuveikti prisimenant mūsų jaunystę. O jis man: negaliu. Sūnus prašė porčių perdažyti, namie šilto vandens kranas neveikia. Žmona jau senai rėkia, kad šaltu vandeniu negali nusi-plauti... Nutrenkiau telefoną. Su tokiais teptukų ir kranų vergais tuoj praėjo noras kalbėti.

– Florijonai, ne į tą krei-peisi. Reikia griebt patikimesnius.

– Kuo mane laikai? Žinoma, kad griebiausi. Turiu tokį seną prietėlių, su kuriuo marias išlakėm. Pasukau telefoną jam. O ka jis? Doktorai uždraudė. Suku dar vienam. O tas verkia, kad žmona neleidžia. Ir girdžiu, kad klausio kitame telefone. Sakau: negalima privačių pasikalbėjimų klausyti. Konstitucija draudžia. O ji man: mano namuose tik mano konstitucija veikia. Gana... Neišklau-siau, ką toliau sakė. Labai jau graudu pasidarė.

– Florijonai, čia su vyrais kalbėjai. Ar nebandei moterėles paklabinti?

– Žinoma, kad bandžiau. Susiradau telefonų knygoje senai pažįstamą. Žinok, kad toje storoje knygoje surasti ką nori, nėra jau toks paprastas reikalas. Bet vistiek susiradau. Atsiliepė. Paaškinau padėtį ir taip pasikui lyg ir susitikimą ėmiau regzti. O ji man sako... senai tave bemačiau, kažin ar atpažinčiau susitikus. O be to dabar televizijoje tokia puiki programa. Apie dvi šeimynas. Viena nori perduoti dvarą, o kiti nenori. Vieną jau nušovė. Dabar įdomu, kas bus su kitu. O ta kita šeimyna... Manai, kad klausiau toliau. Nutrenkiau. Bet nepasidaviau. Pažinojau čia tokią moterėlę, kuri mano manymu labai tinkama žmonai keliom die-nom išvažiavus. Tad telefonuoju. Atsiliepė. Labai nudžiugo mano balsą išgirdusi. Sako gerokai manęs pasiilgusi. Labai nudžiugau ir vėl ėmiau regzti pasikalbėjimą vedantį prie susitikimo. O ji sako: kaip malonu. Aš dabar saugau savo anūkus. Tokie puikūs du vaikinukai. O gudrūs. Atvažiuok. Padėsi prižiūrėti. O gal sugalvosiu kuo nors juos užimti. Labai judrūs. Vis ką nors veikia...

Labai švelniai padėjau

ELZĖ SAKUTYTĖ – RĖZIENĖ

Seniausia Sakučių – Rėzų giminės palikuonė gimusi birželio 12, 1897 m. Kuršių Nerijos Juodkrantėje,

švenčia 95 metų amžiaus sukaktį.

Jos tėvas Jonas Sakutis buvo Juodkrantės viršaitis. Jo įstaigos raštinės dar-bą dirbo jo dukra Elzė. 1919

telefono ragelį. Ką tu manai? – Eit anūkų saugoti? Labai ačiū. Tai matai kas šiais laikais vyksta.

Dar norėjo Florijonas kažką pasakyti, bet pasirodė Florijonienė tik ką grįžusi iš kelionės.

– Žinote, (ji taip pat pradeda. Net nežinau kieno įta-koje) mano vyrelis be manės visiškai bejėgis. Indų krūvos nesuplautų, namuose

baisiausia jovalinė. Be manės jis pražūtų.

Florijonas liūdnai žvilgterėjo į mane. Aš supratau jo žvilgsnį. Ar čia viskas baigiasi? Ne tik Florijonui, bet ir man. O ne. Florijonas gimęs balandyje, o aš birželyje. Nemažas skirtumas. Tik kartais mūsų galvos veikia vienodai, bet daugiausia skirtingai. Ir dėl to turime bėdų.

m. ji ištėkėjo už Jono Rėzos, Martyno Rėzos vienintelio sūnaus anos garsios mažlietuvių giminės nario iš Karvaičių kaimo.

1945 m. gelbėdamiesi nuo artėjančių rusų Rėzai palikę Juodkrantę persikėlė į Vak. Vokietiją. Tų pačių metų rudenį Liubeke automobilio sauzėistas mirė Jonas Rėzas, palikęs našlę su 7 vaikais.

Elzė su trim dukrom ir sūnum pasiekė Ameriką. Sūnus Petras Rėzas tapo U.S. laivyno karininku. Jo šeimoj užaugo keturi sūnūs, Rėzų giminės vardo išlaikytojai.

Po antrojo vyro Roth mirties Elzė apsigyveno pas dukterį Rožę Petruškevičienę, kuri rūpinosi motinos pašlyjančia sveikata.

Šiuo metu sukaktuvininkė gerai prižiūrima ir išlaima gyvena Case Western Reserve Convalescent Home senelių namuose Cleve-lande, Ohio.

Nors jų namai Juodkrantėje Rėzos gatvėje dar išlikę, bet Elzei belieka tik džiaugtis Lietuvai laisvę atgavus ir tikėti, kad jos palikuonys Juodkrantę aplankys, o gal kuris nors iš jų ten ir gyven-ti sugrįž.

Jubilatę sveikina visi septyni jos vaikai ir 18 vaikų. Prie jų ir mes prisidedame su geriausiais linkėjimais.

Pr. G. Karalius
St. Croix

TORVIL LTD.

would like to inform all of our clients that
our „TORVIL 92” catalogue contains almost
everything that you would desire to send to
your Old Country. Please note that the prices
listed in „TORVIL 92” were chosen for your advantage.
Catalogues can be ordered by telephone.
SELF PACKED PARCELS (BY AIR OR BY BOAT)

You pay only \$1.20 per Kg or \$0.50 per Lb.
to send a parcel to your country.*

CALL TOLL FREE CANADA 1-800-661-0210
U.S.A. 1-800-972-9284 or 1-800-932-7995

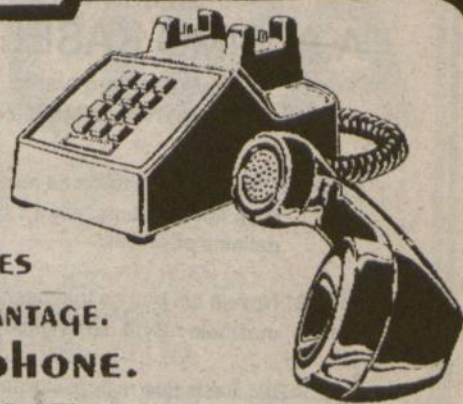
CANADA

Head Office: 63 Galaxy Blvd., Unit #7, Rexdale, Ontario M9W 5P1 Tel. (416) 798-3320 Fax (416) 798-3321
Branch: 404 Roncesvalle Ave., Toronto, Ontario M6R 2M9 Tel. (416) 534-3860 Fax (416) 533-4910

U.S.A.

Head Office: 2136 West Chicago Ave., Chicago, Illinois 60622 Tel. (312) 278-5258 Fax (312) 278-0875
Branch: R&R INTERPOSTMIR 1055 Broadway, Buffalo, N.Y. 14212 Tel./Fax (716) 894-9880

* This offer is valid for the catalogue orders only. Please note that this price is already included in the prices of the items.

The most attractive
low prices

VILEIŠIŲ ŠEIMOS PAGERBIMAS LIETUVOJE

Šiais metais yra minimos žinomo politiko ir visuomenininko Jono Vileišio 120 m. gimimo ir 50 metų mirties sukaktys. Jonas Vileišis yra jauniausias gausios Vileišių šeimos sūnus. Vyriausias jo brolis Petras buvo žymus spaudos draudimo laikotarpio veikėjas ir liberalinės varpininkų politinės srovės pradininkas.

Jonas Vileišis į tautinę politinę veiklą įsijungė Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo laikotarpiu. Jis pasirašė Vasario 16 d. aktą, buvo išrinktas į Steigiamąjį, o vėliau ir į visus kitus demokratinius Lietuvos seimus. Be to buvo kelių vyriausybės narys – ministras. Savo politinę veiklą puoselėjo priklausydamas Lietuvos Valstiečių Liaudininkų S-gai.

Šią vasarą yra numatyta plačiai paminėti Jono Vileišio amžiaus sukaktį. O tuo pačiu be abejo bus prisiminta ir visa legendarinė Vileišių šeima bei bus pagerbti ir visi šios šeimos nariai.

Pagrindinis minėjimas yra rengiamas Pasvalyje ir Medinių kaime iš kurio yra kilę visi Vileišių šeimos nariai. Minėjimo išskilmės yra rengiamos birželio m. 6 d. Yra numatyta labai turininga ir plati minėjimo programa, kuri be minėjimo akademinių dalies dar bus pažįdinta ir kitais kultūriniais parengimais. Minėjamą rengia pasvaliečiai.

Minėjime yra pažadėję dalyvauti ir Lietuvos vyriausybės atstovai. O taip pat ir gausios Vileišių šeimos palikuonių būrys. Iš JAV į minėjamą vyks ir dvi Jono Vileišio dukros – Alena Devenienė – Grigaitienė ir Rita Bagdonienė. J. Dgl.

Minėjime yra pažadėję dalyvauti ir Lietuvos vyriausybės atstovai. O taip pat ir gausios Vileišių šeimos palikuonių būrys. Iš JAV į minėjamą vyks ir dvi Jono Vileišio dukros – Alena Devenienė – Grigaitienė ir Rita Bagdonienė. J. Dgl.

"Gintaro" ansamblio dainininkai su smuikininku iš Lietuvos A. Stulgiu. D. Pranaitienės nuotr.

Prancūzijos Garbės Legiono Medalium.

Savo vaidybą ir dainavimą Marlene Dietrich sulaukė pamėgdžiotųjų, kaip Lisa Minnelli, Madonna ir kt. 1975 m. Australijos gastroliūze lūžo jos koja. Marlene Dietrich pasitraukė iš viešo gyvenimo, kaip ir jos bendralaikė Greta Garbo. Pasakutinius 15 m. ji išgyveno būte Paryžiuje pašaliečiams nesirodydama. Ji norėjo, kad pasaulis ją prisimintų jauną ir gražią.

Ji numirė "senatve", pareiškė šeimos advokatas, kada jos karstą, apdengtą prancūzų vėliava, nešė iš namų. Iš šeimos liko jos dukterė Maria Riva ir keturi vaikaičiai.

Marlene Dietrich po mirties grįžo į Berlyną, kur buvo palaidota šalia motinos kapo.

NAUJAS JAV PAŠTO VIRŠININKAS

Dabartinis JAV pašto viršininkas (US Postmaster General) Anthony Frank ko vo mėn. pareiškė, kad pasitraukia iš pareigų. Jo vieton tapo paskirtas Marvin Runyon, iki šiol pirmininkavęs Tennessee Valley Authority – elektros jėgainių organizacijai. Prieš TVA pareigas, M. Runyon dirbo automobilių pramonėje, kur pasireiškė gamybos automatizavimu. Jo patyrimas yra reikalingas pašto tarnybos perėjimui į automatizacijos erą.

MOTERIS VADOVAUS BRITŲ PARLAMENTUI

Betty Boothroyd buvo išrinkta Anglijos Žemųjų Rūmų pirmininke – the Speaker of House of Commons. Ji yra parlamento narė nuo 1973 m., tačiau ji bus pirma moteris išrinkta šioms pareigoms 600 metų britų Žemųjų Rūmų istorijoje. Jos alga 65,000 svarų (\$115,000). Tradiciniai jai reikėtų dėvėti baltą peruką pagal britų šimtmetinę tradiciją. Bet Betty Boothroyd

■ laiškai Dirvai

DAR DĖL PILIETYBĖS

Dabar sunku lietuviams tėvynėje ir išeivijoje susikalbėti, kad per daug yra mokytų ir per mažai išmintingų bei sveikai galvojančių.

Aišku, kad išleistas pilietybės įstatymas yra netobulas todėl, kad nepripažįstama dviguba pilietybė ir dėlto išeivijos lietuviai yra labai skaudžiai nuskriausti. Keista, kad nevysi mūsų tautiečiai tą skriaudą mato. Protingam žmogui kyla klausimas, kodėl Izraelis, Graikija, Šveicarija, Suomija ir kitos valstybės pripažįsta dvigubą pilietybę? O kodėl Lietuvos valdžia yra tam priešinga?

Kaikas sako, kad pilietybės įstatymas esąs geras. Kas nori, tas gali atsisakyti turimos pilietybės, grįžti tėvynėn, prisiekti Lietuvos valdžiai ir gyventi. Tai yra siaura galvosena.

Pvz., po Pirmo pasaulinio karo, daug lietuvių iš emigracijos grįžo Lietuvon

pareiškė, kad ji to peruko nedėvės.

JAV VARŽOSI DĖL BMW

Vokiečių liuksusinio BMW automobilio gamintojai sugalvojo užsienyje statyti dar vieną gamyklą, kuri galėtų atitekti ir JAV-bėms. South Carolinos ir Nebraskos valstybės daro pastangas atsikviesti pas save BMW. Tačiau dėl to varžosi Ispanija, Portugalija ir Čekoslovakija.

JAV-bėse arba kituose kraštuose BMW automobilių gamyba galėtų būti pigesnė, negu Bavarijoje dėl žemesnių darbininkų atlyginimų ir bonų. BMW bendrovei sėkmingiausi prekybos metai JAV-bėse buvo 1986 m., kada pardavė amerikiečiams 96,759 automobilius.

ir tada Lietuvos valdžia nereikalavo atsisakyti turimų pilietybių. Žinome, kad dabar išeivijoje yra tūkstančiai lietuvių pensininkų, kurių nemaža dalis taip pat norėtų grįžti tėvynėn, bet negali grįžti dėl materialinių sumetimų, nes Lietuvos pilietybės įstatymas reikalauja atsisakyti turimos pilietybės, o pilietybių atsisakiusiems pensininkams ir išvykusiems gyventi užsienin, be abejo bus suspenduojami pensijų čekiai. Dėlto pensininkai lietuviai atsisakę turimos pilietybės, sugrįžę tėvynėn, pensijų čekių negaus ir jiems Lietuvos valdžia pensijų bei jokių pašalpų neduos.

Kaikurie deputatai pasakoja, kad negalima pripažinti išeivijos lietuviams dvigubos pilietybės todėl, nes tada norės imigrantai rusai, lenkai ir kiti, kad jiems irgi pripažintų dvigubą pilietybę. Nežinia, kokia ten procedūra yra atliekama gaunant pilietybę.

Žinome, kad dabar Lietuvoje daugelio žmonių moralė yra gerokai sudarkyta ir reikia manyti, kad rusų imigrantų daugumą sudaro ateistai. Ateistams ir amoraliams žmonėms, priešais žodžiai nieko nereiškia. Jie gali prisiekti, kitaip sakant, pažadėti būti lojalūs Lietuvos valdžiai ir neatsisakyti turimų pilietybių. Tuo būdu tūkstančiai natūralizuotų Lietuvos piliečių gyvens mūsų tėvynėje su dvigubomis pilietybėmis ir vargu ar bus galima tai sukontroliuoti. O tuo tarpu lietuviams, kurie nenorės atsisakyti turimų pilietybių, teks gyventi, vargti svetimuose kraštuose ir mirti toli nuo gimtojo krašto.

Rokas Petkevičius
Lewinston

GYVENIMIŠKOS ĮVAIRENYBĖS

Gėrardas Juškėnas

MARLENE DIETRICH IŠKELIAVO

Gegužės 6 d. Paryžiuje mirė, 90 m. amžiaus sulaukusi, garsi artistė ir dainininkė Marlene Dietrich. 1930-40 m. jos rolės buvo apibūdinamos – "la femme fatale" – pražutinga moteris.

Ji buvo surasta 1929 m. Berlyne režisoriaus Josef

von Sternberg, kuriam režisuojant tapo garsi "Mėlynasis Angelas" filme. Vėliau atvyko į Hollywoodą. Antrojo pas. karo metu ji buvo atšiauri Hitlerio priešininkė. Vaidino sąjungininkų kariaus, radijo bangomis kalbėjo vokiškai į gimtąjį kraštą. Už tai ji tapo apdovano-ta JAV Laisvės Medalium ir

TRISDEŠIMTAS

Dirvos novelės Konkursas

PREMIJA 700 DOLERIŲ

skiriama iš

A.A. SIMO KAŠELIONIO

palikimo, kurį tvarko
Korp! Neo-Lithuania

Tema: Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

Ilgis: Novelė turi būti ne trumpesnė kaip 15 psl. mašinėle rašytą, su dvigubu tarpu

Laikas: Paskutinė rankraščiui įteikti data 1992 metų rugsėjo 1 d. (pašto antspaudas).

Adresas rankraščiui siųsti:

Dirva, Novelės konkursas,
P.O. Box 19191
Cleveland, Ohio 44119-0191

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai būtinaival būti parašyti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant pridedamo uždaro vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Tikslai laimėjusio vokelis bus atidarytas.

Nepremijuoti rankraščiai gražinami tikslai autoriams prašant, jų nurodytu adresu.

Jury komisija iš trijų narių sprendžia kas premijuotina paprasta balsų dauguma.

MOTINOS DIENOS MINĖJIMAS

Clevelando Pensininkų Klubas gražiai paminėjo Motinos Dieną. Dalyvavo virš 100 narių su svečiais. Klubas pirmininkas Jurgis Malskis minėjimą pradėjo "Lietuva Brangi", pasveikino visas motinas, pakvietė Ingridą Bublienę uždegti žvakę už mirusias motinas ir tarti motinoms skirtą žodį. Ji paminėjo tris motinas: Dangiškąją, mūsų tautos motiną Lietuvą ir žemišką šeimos motiną, kuri nuolat rūpinasi savo vaikais. Po trumpo žodžio labai jautriai perskaitė Bernardo Brazdžionio du eilėraščius skirtus Motinai. Visi, sustoję, sugiedojo "Marija, Marija". Pirm. J. Malskis padėkojo Ingridai už jautrų žodį ir įteikė šešis pavasario gėlių žiedus, kurie simbolizavo ją pačią su penkiais vaikais. Po to, buvo pasveikinti ir pagerbti visi gegužės mėn. gimusieji klubo nariai ir svečiai, jiems sugiedota "Ilgiausių ir sveikiausių metų". Baigus oficialią dalį, visi buvo kviečiami prie Gintaro valgyklos skaniai paruoštų pietų, skanių gimtadieninų tortų ir kavutės.

TARPTAUTINĖS PREKYBOS PARODA

Pietų metu I. Bublienė painformavo apie gegužės mėn. 19-21 dienomis, Clevelande, įvykstančią tarptautinės prekybos parodą ir siūlė ją aplankyti. Kiek teko patirti, jos pastangomis atvyksta iš Lietuvos atstovai su įvairių exportinių gaminių pavyzdžiais. Šį pasiūlymą visi su entuziazmu priėmė. Buvo pravesta vyksančių registracija. Ingrida Bublienė parūpino įėjimo bilietus nemokamai, o Pen-

sininkų Klubas valdyba apmokėjo autobuso išlaidas. Klubas valdyba ir nariai nuo širdžiai dėkoja I. Bublienei už atliktą Motinos dienos paminėjimo programą ir už bilietus į parodą.

TRADICINĖ GEGUŽINĖ

Sekantis pensininkų suėjimas įvyks birželio mėn. 4 d. 2 val. popiet, Lietuvių Namų viršutinėje salėje, kur birželio 28 d., sekmadienį, tuojau po pamaldų, įvyks tradicinė-metinė gegužinė su turtinga loterija. Loterijai dovanas prašome, kas galite, atneškite atvykdamai į birželio 4 d. (ketvirtadienio) suėjimą ir įteikite Klubui valdybos narei J. Budrienei. Pensininkai ir svečiai maloniai kviečiami dalyvauti civiliniame suėjime ir tradicinėje gegužinėje. J. Budrienė

CLEVELANDO BALFO SKYRIAUS PARAMA LIETUVAI

Kaip buvo minėta anksčiau, kad Balfos sekcija remti seneliams ir našlaičiams siunčia surinktas aukas į Lietuvą. Dana Čipkienė Balfos socialinio ir kultūrinio sektoriaus vadovė vyksta į Lietuvą atlikti svarbų Balfos šalpos darbą. Balfos v-ba š.m. gegužės mėn. 7 d. savo posėdyje sudarė planą kaip geriau panaudoti surinktas aukas ir galą-koncerto pelną, kurio suma sudaro viso

\$5.214.00 dol. Prieita išvados, kad ši parama nebūsi teikiama grynais pinigais. Planas yra toks:

Reikia ištirti ir nustatyti pirmo reikalingumo ir kokia jiems šalpa reikalinga.

Neskirti aukų grynais pinigais.

Pinigai išmokami už tam tikrus projektus, sveikatos, higienos, maisto pagerinimui, aprangos ir kt. Tik tada sąskaitos apmokamos Balfos aukotojų pinigais.

Šia proga malonu pranešti, kad į Balfos v-bą įsijungė naujos jėgos, taigi sveikiname šiuos asmenis Daną Čipkienę – vadovę socialinio ir kultūrinio sektoriaus. Ireną Johansonienę – protokolų sekretorę. Henrikas Johansonas kaip v-bos narys specialioms projektams.

Pereitų metų rudens piniginis vėjus gerai pavyko apie kurį ir aukotojų sąrašą spausdiname Dirvoje.

Š.m. balandžio 22 d. į Lietuvą pasiūsta 17 didelių siuntinių su knygomis ir draubūžiais. Balfos v-ba dėkoja Vladui Bacevičiui ir Kazimierui Gaižučui už jų nuo-

FOR SALE

4 Bedroom, 2 1/2 bath brick home in desirable Beverly Hills area of Euclid. Remodeled through out. Mint Condition \$97,250.00 25351 Glenbrook off Chardon Rd. OPEN 1-4 Sat. & Sun. or by appt. 486-6838 (20-21)

NATIONAL TRAVEL & TOURS

Tel:(216)932-6100 Fax:(216)932-5236
KELIONĖMS Į LIETUVĄ IR Į KITAS PASAULIO ŠALIS
SKAMBINKITE
RITAI STAŠKUTEI
932-6100 (12-15)

FOR SALE BY OWNER

Beverly Hills area
4 Bedroom brick bungalow
ASKING \$95,900
CALL 951-3322

FOR RENT

large garage corner
47 & Payne Ave.
752-3770

PARENGIMAI

• BIRŽELIO 14 d. Sekmadienį 2 val, p.p. Baisiojo birželio minėjimas – ekumeninės pamaldos Dievo Motinos šventovėje rengia Clevelando Pabaltiečių Komitetas

latinį darbą paruožiant siunttas.

Šios organizacijos tikrai yra kilnūs tikslai: labdarybė pagelbėti artimui, remti švietimą ir padėti kenčiantiems Lietuvoje. Pagal savo išgales remkite Balfą.

Vincas Apanius

ESTRADINIAI ŠOKIAI PERKELIAM

Estradiniai šokiai perkeliama į vėsinamą salę, kuri randasi:

Willowick Community Center: East 314 th gatvėje ir Vine.

Bus penktadieniais ir prasidės nuo gegužės 29 dienos 8 iki 11 val.

Dėkojame kunigui Gedinui Kijauskui, už leidimą naudoti parapijos salę.

Gegužės 16 d. šokių pelnas: \$327 doleriai bus skirti Lietuvos senelių ir našlaičių namams paremti.

• BIRŽELIO 28 dieną, Lietuvių Namuose įvyks Clevelando Lietuvių Pensininkų klubo tradicinė gegužinė.

• LIEPOS 12 d. Šv. Jurgio parapijos Gegužinė. Parapijos sodyboje 11:30 val.

• LIEPOS 26 d. sekmadienį 12-ą valandą popiet, Žalgirio šaulių kuopa rengia gegužinę prie ežero Beachland parke – 17815 Canterbury Rd. Cleveland.

• RUGPIŪČIO 2 d. – sekmadienį 12-ą valandą popiet LKVS "RAMOVĖ" Clevelando'o skyrius rengia gegužinę prie ežero – Beachland parke, 17815 Canterbury Rd. Cleveland.

• RUGPIŪČIO 16 d. Lietuvių Klubo metinis piknikas nariams ir šeimoms.

• RUGSĖJO 11-13 d. Lietuvių Namų 20 metų jubiliejus ir festivalis.

• RUGSĖJO 12 d. Lietuvių Namų 20 metų jubiliejaus balius.

• SPALIO 3-4 d. JAV LB Clevelando apylinkė ir Ohio apygarda rengia Lietuvių Dienas – Lithuanian Fair Clevelando Dievo Motinos parapijos patalpose.

• SPALIO 10 d. šeštadienį 7 val. vak. Pabaltiečių Bendravimo Vakarai – Latvių salėje. Rengia Clevelando Pabaltiečių Komitetas.

• LAPKRIČIO 15 d. Šv. Jurgio parapijos rudens festivalis 11:30 iki 3:30v.

Siuntiniai į Lietuvą -

79 centai už svarą, jei siuntinys sveria daugiau šimto svarų;

89 centai už svarą lengvesniems siuntiniams.

Jokių papildomų priemonių!

Pasiteiraukite dėl skubiau pristatomų maisto siuntinių.

Greitai pristatomi pinigai Lietuvoje doleriais. Galite užsisakyti video aparatūrą tinkančią naudoti Lietuvoje.

atlanta IE

639 East 185th Street
Euclid, OH 44119

Telefonas (216) 481-0011

Dirbame: antr. - penkt. nuo 9 v.r. iki 5 v.v., šeštad. nuo 9 v.r. iki 2 v. popiet

TAUPA
Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas
767 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119

481-6677

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,
William J. Jakubs Jr. ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdėsio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

RITA MATAS - Broker - G.R.I. - C.R.A.

MATAS REALTORS

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS - teisinis patarėjas

NORMLS

DIRVA

LIETUVOS PILIETYBĖS PAŽYMĖJIMAI JAV-ose GYVENANTIEMS

Lietuvos Ambasada Washingtone praneša, kad nuo š.m. gegužės 12 d. Lietuvos diplomatinės ir konsulinės įstaigos Jungtinėse Amerikos Valstijose pradeda išduoti Lietuvos pilietybės pažymėjimus.

Pagal Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymą, kuris įsigaliojo 1991 m. gruodžio 11 d., lietuvių kilmės asmenys, turėję Lietuvos pilietybę ir okupacijos metu, nuo 1940 m. birželio mėn. 15 d. iki 1990 m. kovo 11 d., pasitraukę iš Lietuvos, šiuo metu gyvenantys kitose valstybėse ir turintys kurio nors kito krašto pilietybę, gali atstatyti Lietuvos pilietybę. Įstatymas nereikalauja, kad šie asmenys grįžtų gyventi į Lietuvą ar atsisakyti turimos kitos valstybės pilietybės.

Norėdami atstatyti Lietuvos pilietybę ir gauti piliečio pažymėjimą, minėti asmenys turi pateikti šiuos dokumentus:

1. Pareiškimą su atsakymais į 10 klausimų. Pareiškimo anketos gaunamos Lietuvos Ambasadoje Washingtone, Generaliniame konsulate New Yorke, Garbės generaliniuose konsulatuose Chicagoje ir Los Angeles, o taip pat lietuvių organizacijose ir centruose.

2. Kopijas dokumentų, kurie rodo, kad šis asmuo iki okupacijos pradžios, t.y. 1940 m. birželio 15 d., buvo Lietuvos pilietis. Įrodymais gali būti gimimo metrikų išrašai, seni, nebegaliojantys Lietuvos pasai, liudijimai, kitų valstybių pasai ir bet kurie kiti dokumentai, rodantys gimimo vietą ir datą. Jei asmuo gimęs ne Lietuvoje – dokumentai, kurie rodo, kad bent vienas iš tėvų buvo Lietuvos pilietis. Dokumentų originalų nereikia siųsti. Užtenka kopijų, kurios liks pažymėjimą išduodančioje įstaigoje.

3. Tris 2,5 x 3,5 cm. dydžio foto nuotraukas.

4. Pažymėjimo mokestis \$ 20, kurį galima siųsti čekiu ar pašto perlaida. Nepajėgiantys mokėti nuo mokesčių atleidžiami.

Piliečio pažymėjimai nereikalingi asmenims, kurie turi galiojančius Lietuvos pasus, išduotus Lietuvos ambasadoje, pasiuntinybėse ar konsulatuose arba Vidaus reikalų ministerijoje Vilniuje.

je. Jie taip pat nereikalingi asmenims, kurie turi Lietuvos išduotus piliečio pažymėjimus.

JAV-ose Lietuvos piliečių pažymėjimus išduoda Lietuvos Ambasada Washingtone, Generalinis konsulas New Yorke, bei Garbės generaliniai konsulatai Chicagoje ir Los Angeles.

KELIAUJANTIEMS Į LIETUVĄ

Atvykstantys į Lietuvą Respublika turi turėti galiojančią Lietuvos Konsulato užsienyje ar Lietuvos pasienio tarnybos išduota vizą tiems, kurie keliauja iš valstybių, kuriose dar nėra Lietuvos atstovybių.

Lietuvos Ambasada ir Konsulatai JAV išduoda daugkartinio įvažiavimo vizas galiojančias tris mėnesius. Pagal Lietuvos – JAV susitarimą, po 1992 m. kovo pirmos dienos, vizų mokestis panaikintas. Dvidešimt penki doleriai \$25.00 imami kanceliarinėms išlaidoms padengti.

Generaliniai konsulatai New Yorke ir Los Angeles išduoda įklijuojamas vizas, tai vizos prašantis su anketa gali atsiųsti savo paso nuotrauką to puslapio, kuriame yra fotografija. Prašančiam bus pasiūsta visa, kurią jis pats įsiklijuos savo paso vizoms skirtam puslapyje. Arba jis gali su anketa atsiųsti savo pasą, kurime bus įklijuota visa ir pasas grąžintas.

Vizos normaliai išduodamos savaitės bėgyje gavus užpildytas anketas, tačiau ypatingais atvejais visa gali būti išduota per 24 val. Procesui pagreitinoti, vizos prašantys asmenys turi parūpinti apmokėtą "express-pašto" voką, sąskaitos numerį, ar įdėti papildomą 10 dolerių sumą.

Bendro Amerikos Pabaltiečių komiteto (Joint Baltic American National Committee) 1992 m. kovo 15 d. metinis posėdis. Iš kairės: Sandra Aistars, dr. O. Pavlovskis (Latvių Repr.), V. Boris (Vyčių atst.), K. Oksas (ALT pirm. pav.), dr. Jonas Genys (JBANC pirm.), J. Simonsossn (Estų pirm.), M.A. Rikken, S. Straupenieks, M. Rink-Abel. Trūksta G. Lazausko (JBANC prez.).

*** V. LANDSBERGIUI GARBĖS DAKTARATAS

Lietuvos Ambasada Washingtone praneša, kad Yale universitetas, vienas iš žymiausių Jungtinėse Amerikos Valstijose, gegužės 25 d. Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkui Vytautui Landsbergiui suteiks garbės daktaro laipsnį.

Dėl įvairių AT Pirminko įsipareigojimų Lietuvoje, jo apsilankymas JAV-ose bus trumpas. Bet gegužės 22 d. Vilniaus radijas ir Lietuvos Ambasada Washingtone pranešė, kad dėl politinės padėties Lietuvoje, susijusios su premjero Gedimino Vagnoriaus atsistatydinimu, Vytautas Landsbergis šiuo metu atvykti negali. Tai padarysias kada nors vėliau, kada bus Yale universiteto pakviestas atvykti.

Asmenys, nenorintys siųsti savo pasų paštu gali prašyti įdedamųjų vizų iš:
Amb. Anicetas Simutis
Consulate General of Lithuania
41 West 82nd Street
New York, N.Y. 10024
Tel.: 212 877-4552

Mr. Vytautas Čekanauskas
Consulate General of Lithuania
3236 N. Sawtooth Court
Westlake Village, CA 91362
Tel.: 805 496-5324

*** LANKYSIS PREZIDENTAS BUSHAS

Ohio gubernatorius George Voinovich praneša, kad gegužės 21 d., ketvirtadienį, Parmoje lankysis prezidentas Bushas. Tai bus laisvės dienos paminėjimas ir pasižymėjusiems bus įteikti laisvės medaliai. Išklmės vyks St. Josaphat Ukrainiečių katedroje – 5720 State Rd.

IŠVYKSTA Į LIETUVĄ
Mūsų bendradarbiė Liuda Žiaugrienė iš Bostono rašo: Nuo gegužės 22 d. iki birželio 23 d. išvykstu į Lietuvą, todėl "Bostono Žinios" per tą laikotarpį nebus siunčiamos.

*** TIESIOGINIS AT&T TELEFONINIS SUSISIEKIMAS SU LIETUVĄ

Iš JAV tiesiai į Lietuvą prašau pasukti 011, tada 7, ir miesto indeksą ir lokalinį numerį.
Pigiausia yra (2 v. nak.–7 ryto)
1 min.: \$1.70
ilgiau kalbant min.: \$1.55
Nuolaida (7 v. ryto – 1 v.p.p.)
1 min.: \$1.85
ilgiau kalbant min.: \$1.72
Standartas (1 v.p.p. – 2 nakties)
1 min.: \$2.25
ilgiau kalbant min.: \$2.01
Vilniaus indeksas 0122

KONSTITUCIJOS PROJEKTAS...

(Atkelta iš 1 psl.)
to pareigos laikinai pareina Seimo Pirmininkui.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, Apeliacinis Teismas, apygardų ir apylinkių teismai sudaro Lietuvos teisės sistemą. Panašiai, kaip Amerikoje, teisėjus skiria Seimas, Prezidentui pasiūlius. Atskira teisinė institucija yra Konstitucinis teismas, kurį sudaro 9 teisėjai, skiriami devyneriems metams. Šis teismas prižiūri, kad įstatymai ir kiti teisės aktai neprieštarautų Konstitucijai.

Finansų ir Valsybės biudžeto skirsnyje numatomas Seimui atsakingas Lietuvos Bankas. Konstitucija baigiama keturiais Konstitucijos keitimo straipsniais (154-157).

Tokia, maždaug, kuriamos Lietuvos Respublikos Konstitucijos projekto apžvalgelė. Sekančiame numeryje komentuosime kai kuriuos šio projekto bruožus. Reikia tikėtis, kad kas nors iš išeivijos teisininkų Konstitucijos reikalu kompetetingai mūsų visuomenę dar informuos.

(Bus daugiau)

Taurajam lietuviui, lietuvių kultūros
puoselėtojai

JUOZUI STEMPUŽIUI

mirus, jo sūnums ir viesiems artimiesiems gilią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Smetonų šeima

Ilgamečiui A.L. Tautinės S-gos
Elizabeth skyriaus valdybų nariui

VINCUI MISIŲNUI

mirus, reiškiamo gilią užuojautą jo žmonai VERONIKAI ir kartu liūdimė su visais jų artimaisiais,

Bičiuliai Floridoje:

Stella ir Vytautas Abraičiai,
Pranas Damijonaitis,
Ona ir Petras Lanai,
Natalija Subačienė,
Ona ir Antanas Žindžiai